

Jacob Hersleb

Morfars far av biskop Kiersehaw
som igjen var far av
stiftsboken — " —

Den inntekter av v. av Sinnig predegjeld
Se 3 manns Kroningens Kjennet

23. juli 1588

Chipp under a Schuldering : hagane & ambrosian
forenes som inella Biscoper ; Augst Hand ; Sole
ere reciproceudi .

Jf. Heffermehl :

1714

Oh

93407

2

Stormagtigste allernaadigste Aarh Gern og
Konge!

Jeg fattig, idmættede residerende Capellan i de Vedt aflygnede Gaard Nordland
af Norge ind Tronhjembs Stift, ansegit af mange ubiligheds og uæreflige brøgn
signde, som brøgnit sua vel ind Gnistlige adfæst som et uilligt Kingd. Vidne
at gavn den Raaphans Hoffens visse afse 200 mile, nedfaldt for min
allernaadigste Aarh Kongis fædder, allernudværgist og Memodigst betvæde
mig maade gislet et min vacante Brovæns Pastorat ind Gjernlands fædder
i Nordlandus. Jeg brøgnit mig (naest Gud) allernudværgist, at Driab Kongelige
Majestet for maade for mig, som sig allernudværgist brøgnit lign Testimonium
for Academiets, min ogsaa i et faar vinge brøgnit sig utrolig ubiligheds,
som Kingd. Vidne og Adfæstene stadfæstet min gaa adfæst aarh ind forfæstet
ind Gud bistand forfæstet, min allernaadigst betvæde Mærgit.
Gjernsæmme Gern brøgnit Driab Kongelige Majestet, uelliger Driab
væstfæstet Maabm, fuldkomme Driab anlæg og gislet minem Gud Driab
Gislet Gernem.

God Gnistet væstet sig forfæstet

Driab Kongelige Majest:

allernudværgist min min
sant og tron sig Gnistet for
betvæde for Gud,

Jacob Christensen Hersleb

Rebrugsen d. 17 Junij
1714

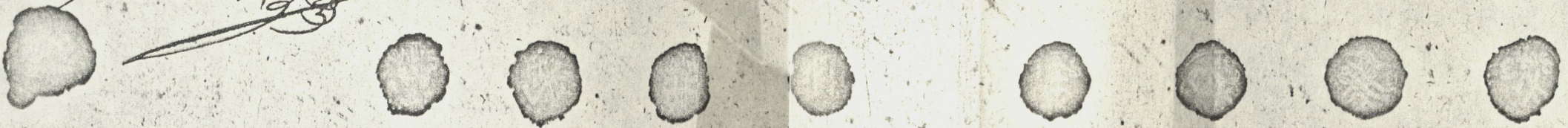

13. Du reis for samme fanlige Tude og Gæster i mit, ved Mægen Mæster-Sold for samme for anden
Anden. ^{Tuden.} Er gæster i mit for den.

14. Du sagde for at Blaga som samme i samme Tude og gæster. ^{Tuden.} Altså vilde
man i samme samme for samme og det gæster, og det samme alle af samme
Lige og Lige og Mægen for samme.
Gæster i samme samme i mit er vilde i samme, under samme Tude, som samme
Gæster i samme.

Du vilde som for samme for samme, at samme i samme og gæster i samme. Somme vilde
under for samme samme i samme. ^{Tuden.} Du som det samme i samme i samme i samme
Mægen for samme af samme land, og for samme same, og for samme, da samme i samme
at samme i samme for samme same, som samme. ^{Tuden.} Mægen for samme i samme af samme. ^{Tuden.} Somme i samme,

Lud. Magn. 1693

Da som fæderlige og meget ydelsødig Hr. Jacob Hensleb er af mig som Provst paa Stads Aaltest begirrende om hans lovlig forsoel og lov-
 =net siden ankomsten til de Provstie, sampt Conditionens Brev tilstand ;
 Da hvidner sig

- 1) Om hans fæder: Sætt med største fleidlighed, nikket og forsigtigst forstaar sig paa Præstlige ynden mig paa 17 Aars tid, saa sandt af sin for-
 =gængt Menighed Sætt meriteret aeld god, og bør for sin og byggelse aeld
 =brimmelse.
- 2) Da gior hans Lærdom, sigende gætt og flid i Prædication, sampt op-
 =byggelse omgiængelse noet stude for, at sandt er en braa Præst mant.
- 3) Da er hans Capellani, som sandt mig er aflagt med, kaldet folden i Bodoe-
 =gieldt i de Haverlandene, et stude og vel styret brod, som sig sandt importeret
 =net ind af Landt i mindt.
- 4) Da bestaar sig for ind af hans Tilførrer indt giener og lapper, med
 =høit information, sandt Sætt et stude arbejtt, dog icke sine fructu og
 =god forbetning i dros valigsteds Sag.
- 5) Da er det stude sandt bebort, et saard stude, hvor ingen sandt kommer indt
 =ke god, og en fastagt gaard, der ligger blot for fast-gætt, hvor der
 =er gaardt Olmætt, naar storm gior, saa offte continuere paa
 =Præstegaarden, Præsten til største Omkostning.

Avet at skrivt, da er den gode Mand et brod brod Værd, og sig vil
 =nytt mig et første ord, som sandt brimmelige Test: Acad: br-
 =gængt af, da sandt af Gøjlovelig fæderkomme det: Cristiano 5to
 =allryn: blev bestallt med sig Residerende Capellani: Si ita
 =res hominum fata dispensant, ut meritis præmia responderent,
 =procul dubio meliori se asertum videret fortuna D: Jacobus
 =Henslebius etc.

Det saalvde indt vandst, betraffte med sandt og dignet
 =Læstestad, d: 1 Maji,
 1714. Arant Partheijer

Da som fæderlige Hr. Jacob Hensleb er mig forlig nødset, En-
 =dret for sig brod unigst, hvor sandt indt store frængsigst icke sandt sub-
 =sistere, endret for sandt fæderligst og ufermodentlig tilslagne
 =accidens, som sigte oeld merer til sandt total ruin, at ansoer om kong-
 =naab til nogen forbedring og stude mod indfaldent brættelighed: Aeld
 =saa brættel sig mig paa min fæder indgient attest; si det ligen at skrivt,
 =da er manden en brimmelig Præst-Mand, og sig sig med sin lærdom og lov-
 =net gior sig saa betruddt iblandt sin Odens broder, og i fæderligst sig sin
 =fattige Menighed, at vi alle af vorre fæder onster sam Gind og
 =kongens naab til saadan forbrimmelse, som sandt meriteret noet fæderligst
 =Gind sig lyct/saliggior sandt vinst og offtel sandt attætt til en fæderlig
 =expedition.

Læstestad, d: 1 Maji
 1714. Arant Partheijer

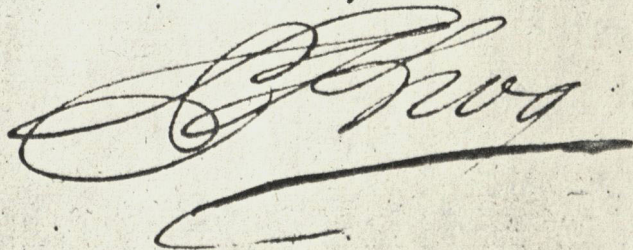
3

H^o
Froy Adle og kulbaarne
for Jesuine Land og Ober-
Secreteren, Landjunker.

Mig mude huse lidenden at hende fæstet
fermig Nord Landene, nemlig Mag. Peder
Bredal til Brøndøen og Sr Peder Brøn-
ner til Rindøen inden deres afgangne,
Philipps Jesuine Land. Undtade alle steder,
danigt at indrette; med allerstørste
veneration og all kuldignestis erindring
Hedse for alle
Adolf Gellertis

Buenap fæstet
d 16 Julij 1714.

Andenig = devoto
Eienn og forinden

Norske Junlegg 1714 20/8

1719

No

R

Hoermechtigste Monarch,
allern: erve: Herre og Konge!

And

For færdigt har betaget mit Livet, Sam og bludske bedrækte
mit ansigt, at jeg fattige Præstermand allernød: moe ufar
af Deis Kongl: Maj: allernød: Befaling til Biscope Doctor:
Peder Krog af d: 17 Feb: 1719 /: Deraf Copia er mig bestilt
først d: 19 Mai indvædet av /: Herlids Biscope har angit
= ved mig for Kongl: Maj:, at jeg har understaaet mig, at ind:
føre novitater i Guds Rigt og med Lov og Ritual Loet
guld fra det helligværdige Altarens Sacramente, hvilket som Gud
hast vordt, aldrig er kommen i mine Tancker, mindst af mig berov
vordt, og min Gud skal bære mig for offret, aldrig at forfalde
tilslig formaestret mod min æd og allernød: pligt til Deis
Kongl: Maj: At jeg har giort mit Færd i alle Stjcker,
sa meget min fattige dræfte formoer Kongl: Maj: Lov og Ritual
gemaal, og bestilt mig at føre en vord Samvittigst Indsæ, skal
jeg vord Guds Bifand saalids bviist, at jeg allernød: forsaaber,
naar Guds Rigt kommer for Livet, mere at forfær min allern:
Kongis Raad end u=noad. Hvad end af Alumnus Alag:
skifter og bestøvninger angaar, som Biscope ind sin Extracter
har refereret sig til, da er mig det af i det mere bestilt, end den
Memorial 13 maent af Menigheden i Dis fuldlyst og u=br:
saalids for indgav til Biscope ind sin visitation, sampt den
Memorial 4 maent af Vigs Boger vilk indlyst, sin outvigtet
vord af Guds Rigt saa en Hæd=tag, hvilket Dis Memorial
vord sin forklæring blev indsendt til de fuge Deputerede ind Miss:
=ons Collegio, mens fand vi disværet for nemme, at samme end
ide er kommen for Deis Kongl: Maj: naadigt Ansigt, og som
de Alagomb allernød for sig sin saalids, ønske jeg indværet,
at moeth Deis Drunom forladt boar af Gud og Kongl:
Majestet. Vidar for nemme allernød: af Kongl: Maj:
allernød: Befaling, at Biscope er bestilt med et u=parstet
Prionst at imodtagere mine præsteter til den misting jeg har
giort af Færdet, sampt allernød: at referere Kongl: Maj:
bestøvningen og give sig betænkent, saalids jeg bær anstet.

Allernaad: Konge! iig nedkaste mig for Dets Throne,
 allernaad: factum og velsignum for den noad, at vink mig
 2. i-partiste fronten: med Gud beder mig! iig moa vi
 allernaad: dantigt skilt, id iig jlla vilk tid, nemlig, at iig al-
 = iig veltoligen for kendet forseter mig Biscopns forvagnstid,
 = jaeligen vifte sand sig i stundte visitat, som min aadtbare firid-
 Mand og bestidmunt mig for den jelle Mornigst, for de lom-
 = mer, at sand mi for angivet mig for Kongl: Maj: og moasit
 i sine Extracter laavde end iig fattige Mand sand tauct
 og vnt. Biscopns affecter mod mig i stundte Dag for
 Vaerd hol kirndolig:

1. For sand alrig for admonered mig raffe loven for nogen
brist.
2. Gas sand selv i: endstiont den jelle Dag iig mit juss
tilfont blev ventilered mellom jam, mig, min Mestitner
og minr anblager i jiste Mand, kelle med nogle ander
sidon i kirchen anledning til saadan riptur, at naeppe jagt
= iig kelfont jelt eller stord i Guds juss, saa id blev mig
= en val angistene og frangst jag, og iig moa puse Guds
= overvættis noad, som jirekik mig trooblige Gindrer, at iig
= icke vansmagten i saa stor forstolte hule.
3. Contra manderde sand da id i mit fubrik, som Kongl:
Maj: Lov selv befalet en Præstemand at oot og drive, id id
sand sagde offentlig, mand moa icke give gamle folk til
= born, ligesom id icke saa vel for vink at pæret sig vider
= forint id participerer i de kellige ting, som id unge, og for gude
= sand vi be trovne kirche-titner under saa id, at give den
= Sacramentet, som icke vink had id annamme, eller haldid id
= sig den kelig Christeligen skal bernde?
4. Kunne iig icke rophet for jam Mandens memorial til
= beklæning, for id iig begjæret den i kirchen, blev mig sa-
= ved, at sand vilk beklæde sig i jage, og id iig jilm pri-
= vatim i mit juss ansette idom, fick iig jette saer i som
= iig sand give min taligst ad paa id id tirna fets icke,
= og sand iig vel sidon Vaerd udsagde det vidne at begjæ-
= re den, sid iig icke val en for Guds forsin og ander vnt-
= ned til sig en vidimerit Copie af Originalen sand id
= jelle. Guds Biscopn sig med mig samme Dag id
= id, befalet Kongl: Maj: allernaad: af jote folgent ad-
= lige Vidne at vfare. Id vnt vel, id id icke endim saa
= loolige som id for, men raffe som noad og kængstern udmær
= sig og tidon id for, id beder iig allernaad: id allernaad: for-
= indid mig saalvid at jomfom idom, som id var, indtil id
= looligen for vatten sand kelle adlagne.
= Id moa iig da som en forset Jesu titner atter allernaad:
= nedkaste mig for min Christelike allernaad: Kongis for-
= id, allernaad: juctum Dets Kongl: Maj: i kinstend til
= overmælt, allernaad: befalet at igjortale Befalingen til
= Biscopn, og id som idstid icke befalet Kongl: Maj:, og

iig
 og
 Guds
 prou
 Maj:
 for
 kom
 kon
 i min
 for
 idom
 sigelig
 om
 von
 id
 mig for
 Maj:
 Pall
 ke an
 id
 da
 id
 maj
 sig
 sig
 sig
 for

Throne,
mit mig
med mig
at jeg al-
vægen for
bare frind-
for til kom-
og moeske
kæude
Sag har
er nogen
it juus
kiteren
et ander
l næppe sagt
har mig
ist Quid
for, at jeg
Kongl.
er, i det
folk til
dig blev
og forstod
l gille som
haldes de
novial til
de mig sa-
lidm pri-
bar / som
fede i det
at bogia-
under Ven-
Jacob sa-
me Sag sa-
kolgret ad-
indmi saa
n udmær-
knaad: for-
ndtil de
allvind.
gis for-
Ande til
en til
Maj: og

ing for mit vildt, arbjede raffe Quid ord, libros Symbolicos
og Lov samt Ritual, sielt jeg aldrig for opatkaad /: sielt og der var
Qud har stiftet sin frugt i Mærkjedsom: /: sielt indstaa en forfølgelse og
proct raffe mange andre Qud kirnis exempel, at dog Devis Kongl:
Maj: for forstørst dem sigel allvnaad: lade mig vjibe din naark, som den
stjeste fange paa jorden vjibe, nemlig beneficio juris, saa min dag moe
komme for en offentlig kat og goe alt fast under Appel via juris til Devis
Kongl: Maj: sigte vdt, paa at jeg fattige fæstemand ikke moatte falde
i min frindis saad, at sandstet vdt sin relation og forstillede til
kraft disponere over min vrefard, der, held og fuldele forvdt. Og
Insom Devis Kongl: Maj: allvnaad: vil, at jeg sal demogrene min u-
thjedighed for en kat, mig da allvnaad: moatte vdt til u-partiste
Commistarii, et vrefsig, nemlig H: Conferent, Raad og vdtiffampm.
von Agnen, som Loven selv sig, sal domme paa en fæstis sigel, samt
H: Justit Raad og vdtiffampm: Schelderop, som Nordlandens og min Mre-
nighed bestu befrind, som et vdtiffampm u-partiste Prorster, nemlig
Maj: Anders Dast Pastor til Aestafong-giærd og H: Hans Attention,
Pastor til Stads-giærd, og at Bisoppen da moatte for samme vdt staa
til ansvar for sin Lovstidige indsaadling med mig i fæst visitation og
u-besigtige angjærdse til Kongl: Maj:
Daa vist jeg er fæstidert, at min vdt er med Agnen og min givning
med min Qud, saa vist loper jeg i det allvnd: Jaal, Devis Kongl:
Maj: allvnaad: anfor som min allvnd: Suppligve
jeg med min fattige fæst og u-mjindige bæg vil aldrig aflade at
sielt til vor Qud, at sand med allefærdige logmige og sandlige vdt-
sigelse sigeligen sal vdt sig og belonne Devis Kongl: Maj:
for sig naark og fæstidert.

Devis Kongl: Maj:
min allvnd: Ave-Kongis

Brønøen, J: 24 Maji, 1719.

allvndvænigste avt: vdt/sat
og trofælligste forbeder
for Qud
Jacob Axelbo,
u-værdigt dogter
Past til Brønø
=giærd.

Wrote June 1719 10. nov.

8
Eftersom jag nu villigt och frivilligt fördraget
med Salisburg bestått, så var det Guds frivilligfredens
sådant uttryck som jag med mig har, fructu med mig
gladhet och Lunden frivilligt att jag en gång till
Minne af det som jag har gjort och nedan i de skiljaktiga
Intråden i de minnigstiderna att som jag vill, så
som jag för sig för sig och sig själv, sig i partisk
fron Cristia.

Princen d. 14 Octobr 1718.

Jacob Henstle, minnigstiderna
och som jag sig sig själv
Jacob Brandlund.

Hr Jacob Henstle
Kvar till Bishop Krog
på de bestyrelserna
Och som

Norke Junlijg 1719 10. november

Jo langsomt nok manuskriptet bestaar af Guds Bogen, 2's
uanset og uanset skriften med Tallet, ja end mere i
de ind, de første, Land bopisler: Si vi ikke allerede for
fandte med Guds bud, det er en anden grund, uanset
foruden vi med Guds Bogen, som i Digs Bogen
Landslaget med 6 Skjulte 1710, alle foruden, men
den Liden blev uanset lang, som med Tallet den begynder
foruden de mange Skjulte, som foruden de
nære Dage for 2 Skjulte af Jacob Herleb i,
med sig, med uanset, de første, uanset vi
betænke os, uanset dog uanset lang, som
den uanset uanset Guds Bogen og Guds
Lige, alle foruden for vi og opfor det foruden med
Gud det, uanset, at vi efter mange Skjulte uanset
Tallet, Guds Bogen, givde foruden de foruden den
uanset med uanset paalagde Liden de
faldige til en uanset foruden uanset,
foruden os foruden de uanset det foruden
de Alterens Sacramente. Nu foruden de
uanset, foruden de uanset uanset uanset
den Guds, og som vi foruden de foruden
de uanset uanset uanset Guds og foruden
de foruden de uanset uanset uanset uanset
reket, at foruden de i foruden foruden de
milet til de faldige med uanset uanset
de uanset foruden, som vi og foruden de
foruden de uanset uanset uanset uanset
givde, paa det anden efter uanset uanset
vi, de uanset paa uanset.

Uanset foruden de uanset uanset de faldige
i foruden de uanset og uanset uanset
foruden uanset uanset uanset, paa uanset
foruden de uanset, uanset uanset uanset uanset
og uanset uanset, som uanset uanset
foruden de uanset uanset uanset.

Forrenur gode Rand end os og alle andre fædte og fødte saad
 at vi maade som de fædte om og vores Saligfæd.

Vig 22 Aprilis 1719
 Niels L. Nielsen Grobalm
 Torre Olsen Broustad Rasmus R. S. Samuelson Dyngefat

Nichel M. S. Stephenson Grønmoen Iver I. Johanson Dyngefat
 Hermand H. Brjnnelson Briørge. S. H. S. Søren Malm Johannes T. Malm Donnes X. Nelson Sellemarchen

Lovel Olson Broustad	Coordiner de de fattige	2	2	daugter
Niels Nielsen	Grobalm	2	2	
Rasmus Samuelson	Dyngefat	2	2	
Nichel Stephenson	nuværende fattig	1	2	
Iver Johanson		1	2	
Johannes Ingebretson		1	2	
Søren Malm	gængende fattig			16
Hermand Brjörge				2 2
Donnes Nielsen	Sellemarchen			2 2

Andrius den Nielsen Somhof blev admand av Logun
 for nu, at sandt omkommene dag skule gaa av Bude
 fædte, men opbe Bude sine, og dog alligevel isen
 alle foruoppe sine fædte und Bude ord, som som sand
 som for de andre Bude fædte udfør, på dog som
 det sandt fædte augen over foruoppe, og god
 vilige løfte til de fattige 1 2 2 og det blev sand
 und de andre til de fattige sine admitteret, sand
 løfte betragte sand und sine for Logun sand

Vig ut supra
 Jens I. Nielsen Somhof
 Brorlund
 Som: Brorlund
 det om saadanne løfter til de fattige godvilig av næsten
 i for et godt, midt om vi under sig
 Jacob Tolufson. Lars J. Olson Vig.

Norske Junlegg 1719 10. November.

Judi Valau, staadhi Gulovt og bod sam sig stille. I det tog Almuens
i nordstort raab, som varde nu lang stund, ibland andre laud
Jug rindt, at det blev spund, om gamle Adel skulle stes fra
Sacramentet, da Biskoppen spandt hvi, og Jacob spandt for til,
at de gamle maa de stes fra og med se maugen lide om dets
Bisulose at sig, urindt forind, spandt og til spandt rindt de
vare sigulose for lide forindt. Chud i det spandt rindt rindt
vare maade sand vofore, naar de ville gaa til Sacramentet, og
de dnu, spandt tog nu lang tid, og udfalnde laugten stund,
at sand ginnu med oplyst nu, rindt sand sand dnu,
og spandt dnu paa nu, som rindt rindt sig spandt, da dog
alle spandt at blev spandt og at amanduro. Biskoppen
spandt for paa, om sand med ginnu gamle Adel til Bostu,
spandt rindt, naar de rindt rindt 2 maa examerede, som
de hvi, de gamle laud rindt, de unge skal lode, Jug
nu nu gamle Mand, sand ing rindt lode uogsti
mim ing dnu, rindt Jug nu rindt lode, rindt maug
gn ord, som ing rindt laud rindt, spandt rindt og Jacob spandt
Neb ind: spandt rindt da dnu sandt rindt ing og ing og ing
spandt rindt? om Biskoppen gaa sandt rindt rindt. Det for
argre sigiller da rindt rindt, unge og gamle spandt op paa
laugten i Polann spandt og saabte om spandt, ibland
dnu rindt rindt, som rindt rindt rindt, da sand rindt,
som da i sin sandt rindt til Biskoppen: og Biskop,
Jug sandt rindt spandt rindt rindt rindt rindt rindt
spandt rindt sandt rindt rindt rindt rindt rindt rindt rindt rindt rindt
mim rindt spandt god rindt intention og rindt, sand rindt;
spandt rindt Biskoppen og Jacob rindt og sand til, og rindt,
de sand nu imprudance. Det nu dnu i rindt op sand og rindt,
de om at spandt paa rindt rindt rindt, og sand rindt
gang var til rindt 40 rindt, som sand Sacramentet; sand
de Biskoppen det nu rindt rindt og sand 2 rindt 3 sand
de alt rindt not. og Jacob rindt paa sand, at de rindt rindt
at ginnu rindt for sig i sin Chritterdom: det blev rindt rindt
nu sand rindt, gamle og unge spandt og saabte: da de
uogulade spandt sig og Biskoppen dnu rindt at sand og
Jacob sand til, spandt og Jacob, at dnu rindt rindt i alt
dnu rindt sand, da sand Biskoppen; Chud rindt rindt
Domine, rindt de rindt om rindt, sandt sig rindt rindt
Almuens i Polann og op til rindt og sand: sandt 2
rindt alle det rindt, sand i det oppa, sand rindt? rindt 2
rindt og sand det rindt? og da alle spandt sa, sand sand
Jug sand, sand sand til spandt, rindt rindt rindt rindt rindt
um. da sand Jacob rindt rindt sand sand sand, at sand
rindt: rindt rindt rindt rindt rindt, sand Biskoppen: sand

Jordens part som forklaret, at ingen ved, at vi ikke skal, ja saabte
dud alle de Almuens, Gud vil sige, det Almind, ja nu Gud vil sige, som
forklaret det skal være, ja det er det paa Bølvind, som paa den
og stunder for som ugent, det er det, at det er det, som paa den
Ja, som isen kan bestrives, og dog lidt af Biskoppen, som paa den
uden sand, som paa den, at det er det, som paa den, som paa den
most men, som paa den, at det er det, som paa den, som paa den
som og paa at Bølvind, og det er det, som paa den, som paa den
for som og paa. Biskoppen sigte og, at det er det, som paa den, som paa den
Bølvind vil sige, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
det lidt vil sige, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
dette for som og paa det, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
vil for som og paa det, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
is, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
som for som isen, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
suspenderer mig, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
og, mig, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
paa og mig, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
dette, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
uforsvaret. Ja, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
Christendommen: ja, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
best og lidt og Talig, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
argelig, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
og Gud, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
baade med, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
videre sig, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
det, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
for som mig, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
for som mig, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den

Angersnas d. 21. Maji
1719.

Georg Marten Feintz.

At det vidne, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
best, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
for som og paa den, som paa den, som paa den, som paa den
begjære, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
og det for som begjære, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
dette for som i gul, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
for som grove, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
lidt i, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
paa den, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
en mangt for, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
det som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
de, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
for som Biskop, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
Biskoppen stille og, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
for i, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
det, som paa den, som paa den, som paa den, som paa den
sa: som paa den, som paa den, som paa den, som paa den

Cou ing an g^g Jacob Hestleb indledes, at siden min fædres om
 skilling, som ing land, mindes mig at jeg passere i Bronøe
 Kirke den 16 Dondag Trinitatis 1719 med Biskopps visitats, og
 alle ing isse forta, som siden forstas land da fæd for Biskoppen,
 da mindes ing det: 1 at Biskoppen, efter visitationen var ful,
 det, paasætte Almuen, at de skulle lægne det, de vilde
 lægne lægne for sine fædres i forstas gælder. 2 At man
 ved examen isse maatte gøre gælder Bøll vil Bøll. 3 At Naas
 Jacob Hestleb, skulle tale, traupne Biskoppen vil sine mind for
 ston og læste sine forstas vil. 4 Lægne Biskoppen; 5 skulle
 vilde som mind anden ude Kongen, forstas g^g Jacob Hest,
 Hest, det is ing alt for mig vil. Det is alt det, som ing
 an Biskopps ord land mindes, som fæd vilde mig Gud og
 fæd fædlig ord.

Bronøe d 23 Maji
 1719.

Jon Jonson

Indt at som nu rigtig copie resten originalerne, som mindes nu forstas land
 som indledes, mindes mi indledes land Bronøe Almu
 ind Bronøe gives

Bronøe d 24 Maji
 1719.

For Jacobson

Leifsen!

Ursula Junlyg 1719 10 november

Jacob Hersleb

Jfr. herr Arnolds Schiøttes brie til Stiftsamlingen 10/8 1731.

Stromagte

Allernaadigste Arm. Konge og Raa!

Deris Kongelige Majestets allernaadigste Befaling af d. 26. Martij
indseende, som den 1. paa min allernaadigste Ansøgning, som
med et sænd allernaadigt anbefaldt i Matricul indtætt,
allernaadigt forlovet, saa nu mig allernaadigt opdrager Com-
mission, at examinere Dagens Proctur til Brøndøe Proctur
i Hjelgaard Proctur i Nordlandene, for Jacob Høsteds foræld
sorum vordet af alminde for Klage, som mig til sænd
d. 10. Marts. Men som mig vil til at lade mig forordne
Matricul forordning, og retarderet sænd, at jeg fra Directo-
rene ingen nok mere indvortning, siden som mig i Trind
sænd conference om Matriculens indtætt, som udfødt, og
Dagens til Brøndøe Commission, som den 1. 7. April ind-
seende, imidlertid indlob, som mig forordne den Kongelige
Majestets som mig allernaadigt Befaling af d. 26. Martij som mig
indseende; Saa tiltrædt jeg Commissionen og det som mig
gives allernaadigt Commissionen, af d. 8. Januari indseende
aar, og bragt det indfor, at Dagen, som mig i 4 aar, nemlig fra
d. 17. Febr. 1719, da sænd som mig Befaling til Brøndøe indgik, som
sænd under Commission, og i de sidste saevandt aar med indtætt
opstillet som mig prolongeret, nu sænd optaget ad referendum, det

Deris Kongelige Majestet af ny og kongelig Udtydning af Commissionen
Historien allernaadigt vilde Blag at forvare. Og som
I da saaledes ind Commissionen er indkommet, og I er
and occasion for igimvuldet Acta et probata, Tager og er
I ind i mig allernaadigt alytrod Amtt tildragt, for mig
Land som beder indvartning og fraad der rimelvis, fragt og free
som er paget, med I; Tordil og af And' Tager, og der
Commissionen somt Hlutning, er indfalle tee at delibererij om,
tee Bispepod og mig tee bagtont fra Nordlandene, som tee
ide Land som somt ontvordt ind Michaelis tider forkommet
tee fricidit ind Stygamblomand Reizer og hertiliges smille
som foraa Amtt; Om det derfor naadigt maatte Blag
Deris Kongelige Majestet, at I saall continue ind Commis-
nen, og conjunctum med Stygamblomander, Bispepod og I
2^d forter allernaadigt referere mig, htsundende; alleny
Deris Kongelige Majestet allernaadigt Blag, at I mig
allernaadigt htsundning Separatum saall gin; Dafor
I dog ide Land og Julad mig allernaadigt relation, me
tider Komme, at Blag, sader I mig med Tager som
Mit for kommit, at I for giort mig ind Rivend. Forgen
Deris Kongelige Majestet, allernaadigt Resolution I
alleny htsundning forvort, og med allernaadigt
Devotion tee ides som

Stormagtigst

Allernaadigt Am. Konge og for

Deris Kongelige Majestet

allernaadigt og tropligtigst tinnu og htsundning

Skellering

Trondheim, d. 17 April

1729.

Honorable Trinity to Kingdon 26/3 1723

Den forrige forelæg comparerede i de Rector
Mag: Niels Krogs Jams Daud 7 Aprilis 1723
Højværdige Jørgen værdige H^r Biskop og Doct. Krogs
og den Jams Kongl. Maj^{ts} ordres og befaling, Med
H^r Justitz Raad Ave Schiøttrup, dat. Ribbenfjeld
Klost Daud 8de Januari 1723, Lilliga mad 2^{de}
Lundens Provster Mag: Peter Leth og H^r Jens
Lemvig, og da først blev i de Commissionen og
Lyst Melbaarna for Justitz Raad Schiøttrups
allernædigst Kongl. Befaling som blev sagt
Lit. D. Procurator Mond^{ts} Thoms mødte og
Tillænde gav at det sidste i de Commissionen
passerede forelæg sager fandt betidelig sagt de
Pensad og Tull Bronøens gjæld af Jams for at
saa det samme for H^r Jacob Hersleb forlyndt
mand for sig og solde noget som der om Tull sag
igennem. Convector Mag: Schanche mødte og
forog, at fandt i de respect for samme sager mødte
man sager iugan Primale siden i solde det
for H^r Jacob Hersleb, da fandt sager i de Tull
intet at sige, iden fandt refererer Dig Tull sager
for H^r Jacob Herslebs Bids og indgivet, da
Tom Cartone da ofte sager noget som ligger
at møde i de agna forsoner, og de itiske sager
omledt af den Lomma, Jams fuldmyndige der for
iden for sager Dig use at sager noget inden
i de Tull agna at indgivet, da findes mand itiske
for sager, Tull agna at solde, man sager

Worshe Junly 24 Kongelou

W

WILSON'S MEMORIAL

2000

Det for Lyndelyst at forsaede Din Betænkning
de af den i Commissionen indgaaende Betænkning
færdig, og den af den Læsesmeddelelse referere for
Kongl. Majestæt Dagen. For om de nærmeste
Conference skal holdes, maaske ingen af dem
der alle Raad berammes, for endelig for
saadanne Raader, saa vel for saas Mellem
derom indsigelse Biscopen tillige hans visitation
sig indlaadende, som for Mellem for Justits
Raad Schiøttrup tillige saas Amt, og den for
den Raaders af den Raad for den Dannelsen af den
Læsesmeddelelse tillige Dagens af saad. ting.

Hjertogen at den Extractet af Commissionens Protokoller
indsendt mig imellem, Dagens for St. Jacob Høstet paa
den nu, og endelig indsendt paa den anden
Dag, Det.

Copenhagen, d. 17 April 1729.

Schiøttrup

Herde Junge til Konge 26/3 1723

K a n s e l l i e t s
N o r s k e   I n n l e g g

9de mars 1725.

Hr. Jacob Hersleb Sognepræst til Brønøen Meenighed
dend imod ham reiste Sag at skal være ophævet -
Miss. til Stiftsbefalingsmand Reitzer og Biskop
Doctor P. Krog.

S t o r m æ g t i g s t e   M o n a r k .
 A l l e r n a a d i g s t e   A r v e   K o n g e   o g   H e r r e .

I følge Ederse Majestets allernaadigste Befalinger, den første nemmleig af 17 Februarj 1719 til Biskoppen Doctor Peder Krog, som skulde tage tvende Præster til sig, den anden af 10 November 1719 til Sal: Hr. Conference Raad og Stiffbefalingsmand Iver von Ahnen og Biskoppen Doctor Krog, den tredie af 8de Ianuarii 1723 til Iustitz=Raad og Amptmand Ove Schielderup, som burde træde i da afgangne herr Conference Raad von Ahnens stæd, men ved en Høyst Kongelig Resolution d: 26de Martj 1723 derfra blev forløved, og den fierde af 26 Martj 1723 til mig, Christian Reitzer, ved min opkomst hid til Trondhiem denne Commission udj afgangne Iver von Ahnens stæd til ende at bringe, samt med Biskoppen og de nu i Commissionen værende tvende Prouster Herr Iens Lemviig Proust over Dahlerne og Herr Magister Peder Leth, Proust over Jnderherredet at examinere Præstens udj Brønøe Præstegield i Nordlandene Herr Iakob Hørslebs forhold udj hans Embede, og efter at have imodtaget hans formeentligen havende pretexter til den Misbrug, hvorover fra endeel af Brønøes Meenighed Klageskrifter og Besværinger til Biskoppen ved hans visitation vare indkommen, beskaffenheden af alt dette allerunderdanigst at referere, samt og indgive vores allerunderdanigste Betenkning, hvorledes Præsten Hr Iakob Hersleb, hvis forhold, saasom det og af Biskoppen ved en allerunderdanigst Memorial af 3 December 1718 var blevet tilkiendegivet, havde vaaren saa formastelig, at han uden sin Biskops foregaaende approbation, hvilked han, ihvor god intention han end kunde have, ikke var beføyed til, havde indført deslige Nouveauteter, ja, det som meere er, for sine egne opfundne Paalegs skyld, da dog Loven og Ritualen expresse determinerer, for hvad slags forseelse nogen maa

nægtes Sacramentets Brug, burde for slige formastelige Misbruge ansees, samt og hvorledes den Misbrug, som en deel Præster i Trundhiems Stift giøre af deres Embedes formeentlige Myndighed, best kunde remederes og forekommes, indkommer jeg her med min allerunderdanigste Relation; dog at jeg derhos for i vejen allerunderdanigst maa sige, at, som denne os allernaadigst anbefaløde Commission haver i dens drift vaaren meget vitkøftig, saa haver den Examen, hvilken giøres skulde, ligeledes vaaren meget vanskelig, og end vanskeligere, da Beskyldningerne mod Præsten ere haarde ja for den største deel ubeviislige og falske, Tingene, som han beskyldes for, mørke, og den heele Sag meget Delicat og af stor betydning, haver Relationens forfattelse vaaren mig.

Og er da oprindelsen, fremgangen og beskaffenheden af den imellem hr: Iakob Hersleb og endeel af hans Meenighed værende Twistighed samt Deres over hannem giørde Klager og Besværinger korteligen denne.

Den 6 Augustj 1718, som var en Løverdag, hendte det sig i Viigs Annex=Kirke, hvor Bededags Prediken da holdtes, at formedelst Kirketienesten varede langt ud paa eftermiddagen, bleve nogle af Meenigheden derover fortræden, og uagted Præstens Bøn og formaning til at bie og ikke at give forargelse, med et slags opløb i Kirken, og efter at have hovmodeligen svaret Præsten, at de ikke vilde bie men gaae deres vej, løbe ud af Kirken og fare ~~til~~ deres hiem. Dette androg Præsten for Biskopen, som da var der paa visitation, ved et sit Klageskrift af 28 Septbr 1718. Biskoppen ved sin paategnelse af 3 Octobr. 1718 henviiste det til Bøndernes Erklæring.

Fire Mænd af Viigs Almeu, ved navn Ole Hermandsøn, Ambiørn Tollesøn, Iver Hansen Malm, og Iens Nielsøn Sømhovd vare og imidlertid indkommene med en Klage uden Dato, i hvilken foregives, at, som de vare i Kirken bleven opholte til Klokken halv tre om

Eftermiddagen, og Præstens forretning paa Kirkegulvet endda varede ved, havde de endeel for vejenes lengdes skyld til deres hiem, og endeel fordi nogle af Døgnem vare bleven saa avmægtige, at de bares ud af Kirken, maat søge deres huse, og at dennem derover ved Klokkeren var blevet forbudet at frembyde sig til Herrens Nader: Og herpaa Resolverede Biskoppen d. 5 October, at som han dagen tilforn havde tilstillet Solicitanterne Herr Iakob Herslebs andragende og fodret derpaa Almuens Erklæring til nøjagtig Oplysning udj denne Handel, saa vilde han inden faae tider vente den, da og hans Resolution paa den skulde følge, og at imidlertid skulde det Høyværdige Sakramentes brug ikke være dennem forbuden:

Og er samme Bøndernes Erklæring under Syf Mænds Hænder men uden dato indkommen, udj hvilken de fornemmeligen søge at igiendrive et af hr: Iakob Hersleb d. 13 Augustj 1718 forhen til Præstens Medhielper ved Viigs Kirke Lars Viig og Skydsskaffer Oluf Asbørnsen angaaende, hvad som helst d. 6 Augustj 1718 i Vigs Kirke sig tildraget havde, spørgsmaalsviis udstædte og af samme tvende Mænd til Præstens Iustification samt undskyldning og til Bøndernes beskyldning underskrevene Skrift; samt og give de for, at de ikke før end nu i April Maaned vare bleven annammede til Skrifte, og at Præsten havde forelagt dennem først at staae aabenbare Skrift samt bøde hver 3 Lod Sølv hellig brøde, og dernest, da de hertil sagde nej, at giøre hannem i Kirken den ene efter den anden en afbedelse samt betale Hellig brøde, og endeligen, da de og negtede dette, at give enhver efter sin eune 3 fl , 2 fl , 12 sz, hvilket de ikke heller havde villet indgaae.

Men hvad sandt eller usandt i alt dette er, vides ikke; helst saa som aldeeles intet vider udj den heele process findes herved at være giort, og end ydermeere alle de Mænd, som havde underskrevet baade det første og det sidste Klageskrift eller Erklæring til

Biskopen, undtagen dog Ole ^Hermandsøn, som imidlertid var død og paa sin døds Seng havde efter tvende Mænds Skriftlige Vidnesbyrd af 3 Junj 1719 for Cappellanen Hr Iakob Brønlund beteedt stor Anger og fortrydelse over hvad somhelst af hannem mod Hr Iakob Hersleb gjort og angivet var, ikke alleeneste ved et af dennem og fire fleere, saa at de vare elleve i tallet, underskrevet meget væmodige Skrift d: 22 Febr: 1719 igienkalde samme tvende deres Klageskrifter, samt med stor anger og fortrydelse bekiende sig at have syndet, og fore samme deres Synd og forhaling af en sand forligelse med Gud, hvilken bestaae i en oprigtig poenitence og giøre dennem det Høyværdige Nadverens Sakramente værdige, bede Gud og hans Tiener af ganske hierte om forladelse, men endog paa samme deres Afbedelses Skrift for slig deres begangne Synd godvillig udlove og forpligte sig til at give en hver for sig til de fattige, somme 3 ~~sz~~, nogle 2 ~~sz~~, andre 1 ~~sz~~, og somme 8 sz, ja end meere bekræfte denne deres afbedelse i et nyere Skrift af 30 Martj 1719 til Stiftsbefalingsmanden samt Biskopen udj Commissionen, hvor de og tilstaar, sig af ubetænksomhed paa den tiid, da de ej bedre om alle Ting vare oplyste, at have klaget over deres Kiere Siælesørger, og bede derfor, sig at maatte være unskyldte for at møde i Commissionen eller med denne Sag vider at have at giøre:

Til hvilket alt og dette kommer, at man aldeles ikke kand fatte, hvorleedes de i deres andet Klageskrift eller Erklæring til Biskopen, hvilken af det, som strax herefter forklares skal, nødvendigen i April maaned 1719 maa være bleven skreven og indgiven, have kunnet sige, sig fra d. 6 Augustj 1718 indtil i April maaned 1719 at være bleven holdt fra Sakramentet, da de dog forhen baade i deres Afbedelses Skrift af 22 Februarii 1719 og i det brev af 30 Martj 1719 havde skrevet langt andet; saa at denne ene saa meget Kiendelige Mislighed skulde snart overbeviise dennem, for en

stor deel at have fareet med snak og med Uret i deres andet Klageskrift mod deres Præst. -

Men langt hæftigere og varagtiger blev den anden Sag, hvilken Tarrald Olufson Gaupen samt Niels Christenen Skille med tre andre deres tilhengere Ole Vedøe^{al}, Christian Sauren og Christoffer Krognen opreiste ved deres til Biskopen d. 16 Søndag Trinitatis 1718 udj Brønø Kirke mod Præsten Hr Iakob Hersleb overleverede angivelseres Skrift. De udj deres hemmelige Sammenkomster nu i Kirken og nu i Præstens eget huus opmuntrede baade først sig selv indbyrdes og siden andre til at Klage over deres Præst og at faae opsat det forommeldte Skrift, hvilket af tolv Mænd dog uden dato synes at være underskrevet. De fik endeel af den anden Brøndøes Præstegields Almue til at samtykke de vitløftige haarde Angivelser, som Tarald Gaupen, efter at de vare med hans egen haand bleven skreven, hafde og selv, hvilket af alle Naunenes og Bomerkeres fuldkommene liighed sees, føjet halvfemtesindstive Mands Naune og Boemerker under, og som siden samlede udj en act d: 15 April 1720 blev indleverede i Commissionen udj Trundhiem.

De og, hvorsomhelst Hr Iakob Hersleb enten selv eller ved andre mødte for at gjøre Spørsmåale til Almuen og dermed at forsvare sin Ret og beviise sin uskyldighed, indfandt sig gemeligen, om endskiønt det var de fleeste gange forgæves, for at opmuntre de andre Bønder til at gjøre et med sig mod Præsten, og fornemmeligen blive faste ved de engang overleverede Angivelser. Da ved dennem forleedtes nogle, saasom de af Velfiords Meenighed til at frafalde den af dennem selv Præsten givene og underskrevene berømmelige og Kierlige Attest; og andre, saasom ex: gr: Iohannes Gograven, hvilken vilde beskyldte Præsten for urigtighed med den af hannem selv /:Iohannes Gograven:/ opsatte og underskrevene attest, til at sige det, som de siden ikke vilde og heller ikke kunde vedstaae.

Ligeledes ere de selv samt deres tre Tilhengere Ole Vedal , Christian Sauren, og Christoffer Krognæs reist med de ofte ovenmeldte Angivelser need til Commissionen i Trundhiem, hvor de for sig havde Procurator Peter Thams, som og paa deres vegne indkom med tvende Indlegge : Og endelig mødte de baade til det d. 3 Iulj 1720 paa Edskau udj Nærøe Præstegield i Nummedalen holdte ordinaire Ting, hvor de, fordi de i Commissionen indgivene Angivelser paa det fundament, at de Undertegnede Mænd ikke selv havde undertegnet deres Naune og Boemerker, vare af Hr Iakob Herslebs fuldmægtiger Ole Hersleb bleven udj Commissionen beskyldte for falske og urigtige, havde indvarslet Præsten, for at fralegge sig sliig Beskyldning , hvilken de dog ikke, efterdi da ikke en eeneste Mand fremgik og tilstod sig at have undertegnet samme Angivelse, kunde faae fra sig lagd , og paa det d. 23 Iulj 1720 holdte ordinaire Tildroms Ledingsberg=Ting i Nordland, hvor Præsten havde ladet kalde dennem, og de, omendskiønt meestendeelen forgæves , lode see, at de ikke vare ukyndige endog i det fiineste af det, som kaldes Kroglove.

Præsten hr: Iacob Hersleb derimod forsømte ikke heller sin Ret. Han til beviis paa, hvorledes hans Lærdom og Levnet hafde vaaret, loed til alle Meenighedærne udj hans Præstegield ved Kirkerne giøre Spørsmåale om begge deelene, og fik over alt, untagen at ved Bindals Kapel stemmede nogle faa i med Tarald Gaupen, som dennem dertil opmuntrede, meget gode Vidnesbyrd og Bekiendelser. Ligerviis søgde han og fik sine beste Sognemænds berømmelige Attester skriftligen om det samme. Disse attester samt og Meenighedernes Bekiendelser fik han paa ovenmeldte Tildroms Ting beedigede ; saasom han og fik dennem, hvis, omendskiønt ikke af dennem selv skrevne, Naune og Boemerker findes under det til Commissionen needsendte Angivelses Skrift, og som af hannem ligeledes vare bleven

Kaldede, men dog ikke alle vilde eller torde møde, til at frafalde ikke aleeneste den største deel men endog det betydeligste og meest syndige af alt, hvad som mod hannem var angivet, samt og derimod at tilstaae, sig af Harald Gaupen og Niels Skille at være bleven overtalte og forleedte til at beskyldte hannem :

Og endeligen, saasom han sig i begyndelsen af Sagen fra den 2 til den 23 Octbr. 1719 i Trundhiem havde opholdt og ikke længer formedelst Embedets forretning samt hans Hustrues svaghed kunde oppebie Commissionens holdelse, loed han siden for sig i Commissionen efter given fuldmagt først møde en Student ved naun Ole Hersleb, og siden Conrector her i Trundhiem Magister Skanke, som i Commissionen foruden fleere forsvars Skrifter indgav til hans /:hr: Iakob Herslebs:/ forsvar et vitløftigt Skrift, hvis Titul er, en Synoptische Demonstration af hr: Iakob Herslebs Embedes og forholds Rigtighed mod en deel hans modstridige Tilhøreres Klager~~s~~ Urigtighed.

Og som jeg nu kommer til det, hvilket os fornemmeligne i denne Commission allernaadigst er anbefalet, nemmelig efter de imod hr: Iakob Hersleb indgivene Klageskrifter og Besværinges at Examinere hans forhold samt formeentligen havende pretexter til ~~den~~ Misbrug, som han skal have giort af sit Embedes Myndighed, saa ere mod hannem giorde fire Hoved=Beskyldninger

1. nemmelig at Kirketienesten haver varet alt for længe ; saa at mange derover ikke aleeneste have paa deres hiemrejse om natten og i mørke vaaren udj Livs fare men endog sat helbreden til ;
2. At mange uden føje ere bleven afviiste fra Skriftestoelen, og endeel af samme hendøde, uden at blive deelagtig i Herrens Nadere ,
3. At til slig Afviisning aarsag have vaaren de nye vitløftige Spørsmåale, som de gamle ikke kunde lære, og som i de tre udj Commissionen fremlagde adskillige Bøger skal være begreben; og
4. de haarde og mistrøstige ja endog usømmelige ord, som til en

anden nu ved afviisningen fra Skriftestolen og nu i andre tilfælde af Præsten ere bleven sagd.

Hvad nu den første Hoved=Beskyldning, nemmelig at Kirketienesten havde varet for lenge, angaaende , da angives der af Tarald Gaupen samt hans tilhængere i det til Biskopen overgivene Klageskrift, at Løverdags=Prædiken aldrig førend om eftermiddagen, ja ~~x~~ undertiden to til tre timer Eftermiddag vorder begyndt , da og formedelst en saa lang overhøren gamle og svage folk ere bleven saa udmattede, at man haver maat bære dennem saa got som døde ud af Kirken, ja at Menigheden formedelst de lange veje og besværlige Røjsjer til og fra Kirkerne ofte vare i stor fare, samt og tøde skade paa Sundheden med at staae udj Kirken i frost og kuld for at overhøres.

Ligeledes udj det i Commissionen indleverede Skrift af 15 April 1720 er der blevet angivet, at hr: Jakob Hersleb om Løverdagen hafde giort saa lang ophold med sine forretninger og Examina, at lys maatte tendes i Kirken, og folkene om Nattetider formedelst Guds strenge Vejr med Regn og Slud samt og paafaldende Mørke maatte tage hen til de ude paa Marken staaende høeboer, og at over saadan hans lange examen havde det en Søndag aften, da der og var tendt lys i Kirken, tildraget sig, at en gammel Mand ved naun Oluf Steffensen, som den dag hafde vaaren til Alters., blev af Alderdoms Svaghed saa afmægtig, at han, som han gik fra Kirken til sit hiem, maatte opgive sin Aand og døde hen ved Midnats tiid. Ja sliig lang ophold skal og, hvilket forhen er blevet meldt, have forarsaget den i Vigs Kirke d. 6 Augustj 1718 skeede Tummel ; saasom Viigs Mænd i deres Erklæring til Biskopen sige, Præsten samme dag fra Morgenen omtrent Klokken otte til om Eftermiddagen Klokken halfgaaen tre at have holdt ved med sin examen og læsning, og hans Forretning paa Kirke=gulvet endda ikke at have vaaren til ende ;

saa at nogle for ~~af~~mægtigheds skyld maatte bæres ud af Kirken :

Og endog de fleeste af de, som paa Tildrums Ting intet andet havde at klage over Præsten for, synes dog at have haft dette paa hannen at sige.

Men Vigs Mænds Klage, at jeg ikke skal her igientage, hvadsomhelst af mig forhen sagt er, enten om Oluf Hermandsøns Bekiendelse paa sin døds Seng eller om de elleve Viigs Mænds Revocations og Afbedelses Skrift af 22 Febr: 1719, samt Skrivelse af 30 Martj 1719 til Commissionen, eller om den i Klagen bemærkede store mislighed, som og visseligen i det mindste, hvad de folk, som maatte bæres halv døde ud af Kirken, angaar, gjør den lidet troværdig, have~~r~~ hr: Jakob Hersleb endy~~de~~meer fralagt sig med Præstens Medhielpers Lars Viigs samt Skydsskafferens Oluf Asbiørnsøns skriftlige attest af 13de Augustj 1718, i hvilken de hannem paa Spørmaale tilstaar, at Løverdagen d. 6 Augustj forhen var Kirketienesten begyndt omtrent Klokken otte om morgenen, og at før hafde den ikke heller kunnet begynde, eftersom Klokkeren maatte have tiid til at optegne de Skriftende, og siden med dennem, for at berede Vejen for Præsten, igiennemløbe nogle Spørmaale, item at de, som vilde lade sig Skrifte, hafde den gang vaaren tredsindstive i Tallet, og at det vel maatte vare noget ud paa dagen, helst eftersom saa mange havde indstillet sig paa en gang til Skrifte og ingen gierne vilde lade sig afviise efter Kirketienesten, item, at da de Klagende Bønder komme frem og sagde sig ikke at ville bie længer, vare ikkun sex Mennisker tilbage, som skulde examineres, og at al Guds tjeneste Klokken tre eller fire havde vaaren til ende ;, Item at Præsten efter Prædiken tvende gange hafde examineret og skriftet, og at som 36 af 41 Mennisker vare den første gang til absolution bleven antagene, saa vare og den anden gang elleve, hvilke Klokkeren for deres vankundigheds skyld, imedens Præsten

en stakket tiid var gaaen hiem, maatte lære paa, bleven antagen efter at Præsten var kommen tilbage igien i Kirken, og at endda havde Solen efter Præstens hiemgang til sit hjus vaaren en heel time oppe ; Og endeligen at den dag havde ikkun faa af Meenigheden vaaren i Kirken , og at ingen havde varet Præsten ad, at tiden var saaledes forløben ; saasom han ellers ikke havde taget saa mange an til Skrifte.

Og for at Iustificere sig angaaende Farrald Gaupens samt hans tilhængeres Klage over dette lange ophold med Kirketienesten haver han til Tilrums Ting indkaldet Almuen, som hannem paa Spørsmåale eensstemmigen maatte tilstaae 1. at han aldrig var kommen for silde til Kirke ; 2 at hver Søndags Morgen var Ungdommen, før end Tienesten begyndte, bleven overhørd, hvad den aar efter aar havde fattet af det, som den var blevet foresat at lære ; og 3 at hver Løverdags, naar tiiden det vilde tilstøde, saasom og hver Søndag, untagen i de korteste Vinter dage, var Meenigheden efter Tienestens slutning først bleven tilspurdt, hvad den hafde lært af Prædiken, og siden underviist i en liden deel af Catechismo.

Ja haver fremkommen ikke aleeneste med sine Klokkeres attest men endog baade med et Skrift d: 22 Maij 1719 underskrevet af fem Mænd, hvor de hannem tilstaae, samme Kirkeskik at have vaaren i hans Sal: Formands Magister Bredals som i hans tiid, untagen dog hvad Prædiken efter dens holdelse at examinere angik, og sig at ynske, at alle vilde sige det samme, som de sagde, nemmelig at denne og anden god skik maatte fremdeeles have fremgang, og med et andet skrift d: 19 Iulii 1719 ligeledes underskrevet af fem Mænd, som efter at have givet hannem et meget berømmeligt Skudsmaal for den store frugt og oplysning, hvilket han med Lærdommens overhøring visseligen hafde indbragt blandt dennem, bede - Gud bevare sig fra, at holde det som tiener til deres Salighed vel at forarbeide, for

nogen byrde eller plage :

Og til ydermeere justification for sig haver han fremlagt et og andet Udtog af Ministrial-Bøgerne ; da man og ex: gr: vil anføre det Udtog for 16 Søndag Trinitatis 1716, hvilken og var den samme dag, da Oluf Steffensøn døde og hvor findes at 1 var Ungdommen bleven overhørd , 2 havde 125 Mennisker vaaren til alters, 3 var giord Trolovelse , 4 Lyst til Egteskab etc: 5 holdt gravfæstelse , 6 skeet introduction af Barselqvinder , 7 døbt fire børn , 8 Cathechismas forklared , samt Prædiken Examinered; hvilket alt visseligen udkræver en lang tiid ; da og dette besynderligen er at merke, at som nogle af Vasaas Meenighed, i den stød at hennem af alle de andre Meenigheder gaves offentligen paa Kirkebakkerne saa meget gode Vidnesbyrde, bleve ved Tarald Gaupens og Niels Skilles opmuntring bestandige i deres misnøyelse med hannem, saa haver aarsagen hertil vaaren denne , at, fprdi Præsten til Vasaas haver halvtæde sterke og strenge Miile til huus , og i den Kirke følgerigen ikkun hver Maanets Dag holdes Tieneste , haver og vankundigheden der vaaren større, end ved nogen af de andre Meenigheder , og Tienesten derudover saavel som og formedelst at den skeede saa sielden, maat vare lenger, hvilket foraarsagede og en saa meget større misnøyelse.

Men fornemmeligen haver han fra sig lagt den hannem paaførde Beskyldning, som om han med sin lange Kirketieneste hafde foraarsaget den gamle Mand Oluf Steffensøns død. Ti Sønnen Oluf Olufson Souhuus udj en af hannem selv samt mange fleere underskrevne attest d: 12 Octobr 1718 forklarer , ain 80 aars gamle Fader Oluf Steffensøn d. 16 Trinitatis Søndag 1716 at være sund og frisk gaaen ud af Kirken, og ganske uformodentligen udj følge af sin Søn samt nogle fleere underveigs uden mindste foregaaende Klage enten over mathed eller over Svaghed at være, allerbest som han gik og skade

intet ja endog nyligen hafde sagt, sig at ville stræbe hiem fordi der foor han best , falden need til Iorden og i det samme død ;

Saa at man vel seer, Kirketienesten undertiden at have varet noget lenge , men forretningernes mengde ikke mindre end Præstens store nidkierhed og fliid derudj at have vaaren aarsag ; saasom og dette bør siges , at i dette saa vist hen mod Norden liggende land, hvor meget korte dage følgerigen haves om Vinteren , maa man ikke undres over, at Kirketienesten haver varet ved indtil at Lys er bleven tændt i Kirken , og at Meenighedendi saa maade ikke før- end indfaldende Mørke er kommen ud af den ; hvilket vel og hendes paa fleere endog ikke saa nær Norden liggende Stæder , og ingenlunde kand som en stor forseelse tilregnes Præsten, hvilken og i sine Indlegge samt gjorde Spørsmåale, uden at at det er blevet tilbagedrevet af hans Anklagere, haver bekræftet , at der ved Kirken ere udi nærværelsen for de Røjsende beqvenne huuse til Natteleje, ja at de, som meest have Klaget, boe ganske nær Kirken, og at ingen paa saadan sin hiemreise fra Kirken er kommen til skade eller ulykke. -

Hvad dernæst den anden Hoved Beskyldning eller Angivelse , nemmelig at mange uden føje ere bleven afviiste fra Skriftestoelen, angaar , da er denne Beskyldning fire slags .

Ti enten skal afviisningen fra Skriftestolen være skeet om Søndags=Morgenen før Tienesten ; da ikke aleeneste en og anden, som formedelst strengt Vejr eller Modvind ikke hvade til den om Løverdagen foresatte tiid kunnet indfinde sig, men endog syge samt gamle Folk og Barselfærdige Qvinder, som hafde begiert at komme før Tienesten til Skrifte og efter Prædiken med de andre Communicanter til Guds Bord, ere bleven afviiste ; eller og skal Afviisningen være skeet om Løverdagen, da dog de, som sig indstillede, havde ,

efter som de skulde rejse til Vørs og vove deres Liv paa Vaarfiskeriet, burdt vaaren antagen ; eller og er Afviisningen skeet med den Letsindighed, at Præsten, efter at de sig til Skrifte angivende først meget haardeligen vare af hannem bleven afviiste , dog ikke des mindre strax derefter tog dennem an ; eller og skal den være skeet, fordi en og anden og helst gamle folk ikke saa aldeles færdigen havde kunnet svare hannem paa hans nye vitløftige Spørsmåale ; da og herpaa skal være fuldt, at ikke alleeneste mange af dennem, som han saaledes havde afviist, med stor væmodighed maatte over heele aar tillige holde sig fra Herrens Nadere , men endog at adskillige siden efter uden at blive deelagtige i Alterens Sakramente hendøde.

Og til det første nemmelig Afviisningen fra Skrifte om Søndag Morgenen, hvorfor dog fast intet Beviis, uden hvad Præsten selv haver villet tilstaae, findes, svarer Præsten nu med at nægte en deel af det ganske og aldeles, og nu, hvilket og Ministerial=Bogen samt Communicant=Registeret og begge Klokkernes Hermand og Iakob Tollefsønners attest af 18 og 20 Martj 1720 videre beviiser, med at bekræfte, at aldrig er nogen Barselfærdig Qvinde eller andre, som han haver kunnet skionne dertil for svagheds skyld at trenge, af hannem om Søndag=Morgenen i henseende til Tidens Korthed bleven afviist, men enten strax selv samme dags Morgen først til Skrifte og siden med de andre til Naderens Sakrament, eller og efter Tienesten bleven antagen. Ja udaf de i Commissionen fremlagde Klokkernes Antegnelser baade paa dennem, som om Søndags=samt Hellig=dags morgen indtil 23, 54 og 70 Mennisker ere til Skrifte samt Herrens Nadere bleven antagene, og paa dennem , som efter at have om Løverdagen vaaren afviiste til forbedring have ved Klokkernes foregaaende underviisning naat saa megen Saligheds Kundskab, at de strax Søndags=Morgenen der efter ere til privat

absolution og Sakramentets nydelse ligeledes bleven annammede ,
 og hvis tal visseligen findes ikke at være liden, seer man Klar-
 ligen, hvor vrang og urigtig denne Beskyldning mod Præsten er ;

Saa at man snart maa sige, at nogle af disse Bønderfolk saasom
 ex: gr: en Mand ved naun Peder Brataas, som, fordj Præsten ikke
 hafde villet en Søndag Morgen antage hannem samt hans Qvinde ,
 hvilke begge vare i alle maader friske og sunde, til Skrifte, men
 antog først qvinden efter Kirketienesten dertil , var bleven en af
 Præstens største Anklagere, sette ligesom en slags højhed i at
 Skrifte om Søndag Morgen :

Og som sligt vel og skeer for mageligheds skyld og for at
 kunne spare Løverdags Rejsen samt paa en tiid at komme af baade
 med Skriften og med Altergangen , saa skeer det uden al tvifl og
 for at kunne saa meget lettere, helst da tiden om Søndag-morgenen
 er knap, slippe fra overhørelsen ; saa at Præsten meget vel der-
 udi kand have sagt sandt, at endeel af disse frugtsommelige Qvin-
 der besynderligen haver villet nytte sig samme deres frugtsomme-
 lighed for at vorde antagen om Søndag Morgen og med det samme
ungaae en nøjere overhørelse.

Men overalt er intet visser, end at slig antagelse om Søndag=
 morgenen ikke uden i høj=~~fornødene~~ og særdeeles tilfælde burde ha-
 ve stød, og at, hvis det skulde være alle og enhver, naar de kom-
 me frem med en og anden aarsag og paaskyldning, tilladt at Skrifte
 om Søndags=Morgenen, og Præsten derimod ikke tilladt at skionne om
 samme paaskyldnings gyldighed , vilde sligt foraarsage stor hinder
 og uskik i Kirketienesten, ja Bedagstienesten, hvilken Biskopen i
 sin foranstaltning af 20 Octobr 1702 med stor Kraft recommanderer
 sin underhavende Geistlighed, vilde snart høre op, og kunde den
 tilbørlige overhøren og Underviisning, som dog Loven saa omhygge-
 ligen befaler, meget vanskeligen ja fast ikke skee.

Til det andet, nemmelig Afviisningen om Løverdagen, hvilket dog ikkun engang nemmelig den 5 Søndag efter hellig Tree Konger 1717 angives at være skeet og hvorfor ej heller findes andet Beviis end Præstens egen tilstaaelse, svarer han, at, som han ikke veed, hvor mange den tiid bleve afviiste, men at Ministerial=Bogen, af hvilken og i Commissionen er blevet fremlagt et Udtog, beviiser 46 Mennisker i stæden for 39, saasom hans anklagere foregive, at være bleven Skrifte, saa hafde han afviist de andre endeel for Deres vankundigheds og de andre for tidens Kortheds skyld, hvilken i da værende stækkeste Vinter dage ikke tillade at faae saa mange tilbørligen overhørde. Ej heller findes nogen af dennem, som afviiste bleve, enten derover at have klaget, helst eftersom de næstfølgende Løverdag, da tiiden det tillod, antoges, eller paa deres Rejse til Vørs at være bleven forulykket. Og visselig haver Præsten her udj medhold af Lovens 2 Bogs 5te Capitals 13 Artikul, som siger, at Præsten ved de Tider, som han veed Sognefolket sig til Herrens Naderes brug helst pleje at ville samle, dennem, skal advare, at de hans og deres egne Vilkor ville betenke og ikke komme fleere, end han kand betiene og tilbørligen høre og underviise; saasom man og med største føje kunde sige dette, at disse Præstens Anklageres ubillighed mod hannem er saa meget større, som de uden at vide selv, hvorledes de ville have det med hannem, baade paastaae at han bør tage alle dennem, som sig angive, til Skrifte, og blive vrede paa hannem, naar Kirketienesten derover varer forlunge.

Til det Tredie, at de nemmelig, hvilke Præsten hafde afviist fra Skriftestolen, ere samme dag af hannem bleven annammede, kand enhver, saasom og desforuden sligt ikkun tvende gange paasiges hannem at være skeet og uden Præstens egen tilstaaelse beviises ikke, tillige med Præsten letteligen svare, at den samme, som formedelst

sin Vankundighed, da den fremstillede sig til Skrifte, blev afgiist, kunde siden efter nu ved Klokkernes og nu ved Præstens underviisning, hvilket og med Klokkernes attester gotgiøres, lære saa meget af sin Christendom, at Præsten siden med en mindre om Samvittighed kunde tage den an : Og giver Lovens 2 Bogs 5 Capitels 14 Artikul, som visseligen bør være Præstens en hellig Lov, dennem hertil baade anledning og magt.

Men nu kommer det fjerde, som vel er det haardeste, nemmelig at adskillige og helst gamle Mennsker, som, fordj de ikke saa aldeeles færdigen have kunnet svare Præsten paa hans Spørsmåale, ere bleven afviiste fra Skriftestoelen, til deels derudover udj heele aar have maat holde sig fra Herrens Nader, og til deels, uden at blive deelagtige i samme Høystværdige Nadere, var slet hendøde : Og falder vel den første af disse tvende sidste Beskyldninger bort af sig selv, helst efterdi den i Tarrald Gaupens samt de andre Brønø Mænds til Biskoppen ved visitationen overleverede første Klage-skrift findes anført og ej er bleven beviist ja siden end ikke udj den heele process anmeldt ; og ingen heller af dennem, som ere bleven afviiste, have, da klagen kom ind for Biskopen paa visitationen, tor dt, hvilket og Klokkernes attester af 22 og 26 Martj 1720 videre forklarer, byde sig frem for at examineres af Biskopen og med det samme overbeviiste Præsten, sig uden føye at være af Præsten saasom Vankundige bleven afviist ; saa at man heraf billigen maa slutte denne Beskyldning at have vaaren lidet grundet, og skylden udj slig heele Aars entholdelse fra Sakramentet, om end sligt var skeet, at burde vaaren tilregned dennem selv, som sig saaledes fraholdte, og ikke Præsten.

Men den sidste Beskyldning, nemmelig at de afviiste ere siden derefter uden Sakramentets nydelse hendøde, haver Præsten hr: Jakob Hersleb samt hans Cappellan Hr Jakob Brønlund, omendskiønt

de saaledes uden Sakramentetshendødes Alder og Mengde, hvilken udj det i Commissionen fremlagde Angivelses skrift af 15 April 1720 beløber sig til Ti Mennisker, af hannem negtes og ej heller af Angiverne ere bleven beviist, og meere end en gang beviisligen findes urigtig, selv maat tilstaae , saa som og Klokkerne synes i deres attester af 18 og 20 Martj 1720 at tilstaae det om sex Mennisker.

Og burde denne Afviisning, paa hvilken en saa bedrøvelig udgang fuldte, agtes saa meget syndiger, som de fleeste af dennem, hvilke siges at bære bleven afviiste og derpaa hendøde, skal have vaaren 60, 70, ja indtil 80 aar gamle , og Loven dog i dens 2 Bogs 5 Capitels 11 Artikul af de gamle ikke udkræver meere end at forstaae Børnelærdommens barn ord, samt hvad Herrens Nadere er, og hvad nytte den med sig haver og til hvad ende de begiere at bruge den.

Endydermeere foregiver Præstenes Anklagere, hvor væmodeligen og og anden i deres døds stund have derover klaget , at de maatte nu saaledes døe, uden at være forhen, da de det begierede, bleven deelagtige i Naderens Sakramente :

Og dersom man ex: gr.: uagted Hr Iakob Herslebs herom gjorde langt anden forklaring, samt og Klokkerens Iakob Tollefsøns skriftlige attest af 20 Martj 1720, hvor en 60 Aar gammel Mand Oluf Knudsøns forunderlige vankundighed og Præstens samt Klokkerens paa hans underviisning forgæves anvendte møysommelige flid og hans om Natten imellem Løverdagen og Søndagen, da man havde tenkt at tage hannem for sig igien, der paa fuldte uformodentlige død, burde true alt hvad som om denne Mand er blevet sagt, nemmelig at han , som tvende gange tilforn hafde vaaren afviist fra Skriftestolen og nu den tredie gang med ydmyge Bønner, sigende endydermeer sig ej at have længere tiid at leve udj, skulde have bedet Præsten hr: Iakob Hersleb at meddeele hannem Naderens Sakramente, var ikke desundre bleven afviist, og natten derpaa ved døden afgang, kunde man vel

sige, en alt for stor strenghed at have vaaren i saadan disse Præsters Adfærd, og sligt at stride mod Lovens 2 Bogs 5 Capitels 14 Artikul, hvørs ord ere disse, at eftersom ikke alle kand være lige forstandige, og ingen dog som det ydmygeligen og hierteligen søger, bør uden vigtige aarsager letteligen forviises fra Herrens Nade res brug, skal den flittigen gives agt paa dennem som endda sig gierne underviise lade, og anlove at føre saa bod derpaa, at de ej meer skulde findes saa ubereede, søgende nu af Guds Naade den rette værdighed dertil uden al Modvillighed.

Men A l l e r n a a d i g s t e K o n g e , jeg tør dog allerunderdanigst ikke sige, udi noget af alt dette at være blevet syndet enten af Hr Iakob Hersleb eller af hans da værende Cappellan hr: Iakob Brønlund, som selv tilstaar, sig at have afviist tvende af disse saaledes hendøde Mennsker. Ti hvem veed, om de ikke have haft største føye til denne Afviisning fra Skriftestolen? Loven i henseende til den værdighed, som her udkræves, gjør ingen forskiel paa gammel eller ung, frisk eller svag. Ej heller gjør Guds ord herpaa nogen forskiel. Den, som er saa uværdig, at han i det ringeste ikke forstaar Børnelærdommens bare ord, samt hvad Herrens Nadere er, og hvad nytte den med sig haver og til hvad ende han begierer at bruge den, bør ikke, hvad heller han er ung eller gammel, frisk eller svag, annammes til Herrens Nadere: Og som den, der her æder og drikke uværdeligen, æder og drikker sig selv dommen, fordi han ikke gjør forskiel paa Herrens Legem, og mange desværre findes, som af en Vane komme til Herrens Nadere, saa findes vel og under den groue og ulærde Almue mange, som i stæden for at binde Saligheden ved en sand omvendelse samt Sakramentet tillige, binde den ved Sakramentet aleene, og saaledes meenede det at være nok, at de annamme Sakramentet, ubereedte og uværdige og uden den sande Kundskab gaae til dets nydelse.

Ja gamle folk kand og være onde; saasom og intet er visser,

Ja gamle folk kand og være onde ; saasom og intet er visser, at med Alderdom tager vanvittighed samt modvillighed og fleere andre Synder og Laster mangen gang snarer til end af : og i saamaade om saadanne Mennisker ere efter en foregangene afviisning hendøde uden at nyde Afløsning og den derpaa følgende deelagtighed i Herrens Nadere , bør Præsten ikke bære skylden , foruden at melde om, at de, udi hvis Huse slige Mennisker uden Sakramentets nydelse ere hendøde, have selv den skyld, at ikke Præsten er bleven hented til de syge, eller sligt hannem tilkiendegivet , og at ingen Kiender Guds veje samt skiulte Raad, og veed, hvi hans Retfærdighed gjør det eller det. Men Hr Jakob Hersleb herimod beviiser med sine Klokkeres i Commissionen fremlagde attester , at alle de, som fra Skrifte ere bleven afviiste, have uanseet al den fliid og umage, som baade Præsten og Klokkeren sig med dennem toge for at gjøre dennem nogenledes forstandige, bereede og værdige , vaaren aldeeles grove og vanvittige i deres Christendom og ikke forstaaet, hvad enten Daaben eller Alterens Sakramente var.

Han beraaber sig paa G u d s Klare ord , paa E d e r s M a j e s t e t s udtrykkelige Lou samt og paa hans Biskops D o c t o r K r o g s til Præsteskabets i Trundhiems Stift udstædte alvorlige Foranstaltning af 19 Augustj 1701, udj hvilken staar at voxene Mennisker, som udi deres vanvittighed modvilligen fremture, maae, under hvad pretext, Løfte eller Vilkor de til Sakramentet kunde være bleven annammede en eller nogle gange , aldeeles ikke uden nødvendig Selvprøvelse og aandelig Oplysning i forskiel paa Herrens Legem annammes til Sakramentet, men bør derfra forviises, indtil de forandre sig saa beqvemmeligen, at baade deres og deres Siælesørgeres Samvittighed kand være uden Anstød. Ja paa samme sin Samvittighed beraaber hanssig. Han gjør endydermeer sin hellige dyre Eed paa, sig aldrig uden dennem , som

i høyeste maader vare uværdige, at have afviist : Og seer jeg ikke , at man kand gaae hannem nærmere ; saasom det og visseligen var meget betænkeligt og blef af en farlig Consequence, udj slige tilfælde at ville tvinge en Præstes Samvittighed.

Ej heller er Hr Iakob Hersleb den , at man skulde kunne tenke, hannem enten af liderlighed eller af ladhed eller af letsindighed at have afviist nogen : Og end meer have alle hans Anklagere ingen untagen selv til Tingemaal beklænde , at han aldrig nogen enten af had og Fiendskab hafde afviist fra Skriftestolen eller dertil annammet for gunst, venskab, gave eller anden egennytte , men tvertimod : udi Liv og Levnet samt Lærdom og al anden omgang forholdt sig som en Retsindig og Christelig Guds ords tiener og Siælesørger ; Ja mange af dennem hafde priset den Kierlighed og den redebønhed, med hvilken han dennem ; naar de vilde gaae til Skrifte, haver taget i sin Stue, for der at underviise dennem.

Ministrial = Bøgerne samt Klokkernes Antegnelser og attester vidne og herom ; Og maaskee burde det og komme i nogen betragtning, at her er et meget folkerigt Præstegield , og at det, som sig sig med disse saaledes hendøde folk sig skal have tildraget, sig i en tiid af nogle aar haver tildraget. Hvorfor og Gud aleene maa være Dommer i denne Handel : Og da den for Menniskene er en skiult Ting , og Hr: Iakob Hersleb skielligen ikke kand overbevieses, herudinden at have giort det, som han for den Christen Øvrighed ej skulde kunne forsvare, bliver vel intet andet tilbage, end det som E d e r s M a j e s t e t s Højpriseligste Lov i ofteommeldte 2 Bogs 5 Capitels 14 Artikul saa meget vel og Christeligen siger , nemmelig at han med sig selv bør vide, om han det, som er af hannem giort, kand ligeledes for G u d med en god Samvittighed være bekiendt. -

Hvad fremdeles den "tredie" Hoved=Angivelse og Beskyldning nemmelig de nye vitløftige Spørsmaale, for hvilke Afviisningen fra Skriftestolen skal være skeet, samt og de adskillige skrevne Bøger, udi hvilke samme Spørsmaale skal være befattede, angaar, da haver Tarald Olufsen Gaupen med fleere udj deres første skrift til Biskoppen klaget over de dennem af Deres Sognepræst forelagde mange Spørsmaale og derhos ligesom spurdt sig for, om vel gamle folk, af hvilke der i Meenigheden fandtes mange, burde, fordi de ikke kunde lære samme Spørsmaale, forbydes Skriftestolen samt Herrens Nadere, og om det burde agtes for Ret, at slige gamle Folk, som ofte ja vel tre og fire gangr om Aaret havde budet sig frem til Skrifte, vare, fordi de ikke kunde disse Spørsmaale, bleven afviiste. Ja endydermeer udj det i Commissønen fremåagde Klageskrift af 15de april 1720, hvor en og anden anføres, som, formedelst de ikke saa tilstrekkeligen have kunnet svare paa Præstens nye Spørsmaale, ere bleven afviiste, sige Anklagerne, at han udj sine Spørsmaale ingen forskiel vil giøre paa unge og gamle, paa de Mismindige og vittigere, og saaledes afviiset dennem, som ikke have den oplysning, hvilken han udfodrer.

Men paa alt dette haves aldeles intet tilstrekkeligt Beviis; helst efterdi Anklagerne ikke haver kunnet neune nogen, som vidste samme spørsmaale, og de end mindre havde selv vidst at giøre forklaring om et eeneste Spørsmaal, af hvilket skjønnest kunde, om det var et nyt Spørsmaal, saasom de det Kalde, eller ikke. Tvertimod forklare Klokkerne i deres attester, at de Spørsmaale, for hvis uviidenheds skyld en eller anden er bleven afviist, haver vaaren meget eenfoldige og uden hvis Kundskab ingen til Afløsning og Naderens Sakramente burde annammes.

Ednydermeer giør Præsten herpaa sin Saligheds Eed udj sine forsvars Skrifter, paastaaende derhos udj Kraftigste maader sig udj

følge af Loven samt sit Embedes pligt at have lempet sig efter et hvert Menniskes Nemme, Alder og tilstand. Da som det samme, hvilket forhen er blevet sagt om gamle og mindre vittige Mennisker, maae og være sagt og igientaget her, og det er ikke nok, at den eller den, saasom og Anklagerne om de fra Skriftestoelen afviiste foregive, kand udenad læse noget op af Catechismo, med mindredde det forstaae og den rette meening deraf i hiertet finde; saa om Præsten til den ende havde uden for de i Catechismo eller Børnelærdommen staaende bare ord giort nu og da nogle Catechismum ydermeer forklarende Spørsmåale, bør de ikke at kaldes nye; Og dog er det meget troeligt, disse at være de Spørsmåale, som man haver kaldet nye Spørsmåale, og formeent gamle og mindre vittige folk ikke at have nødigt at forstaae; da dog gamle og mindre vittige ligesaavel som de unge og vittigere bør have Saligheds forstand, og en Præst, paa hvilken Siækenes Salighed ligger, maa kunne spørge om det, som han agter for Siælenes Salighed nødvendigt at vide.

Ej heller kand af de tre Spørsmåals Bøger noget herimod hr: Iakob Hersleb beviises. Ti, at man intet skal melde om, at paa Tingene er aldrig et eeneste ord blevet meldt om samme Bøger, eller nogen sig over dennem haver i tingeste maader besværet, saa have endog ikke Præstens Anklagere selv, af hvilke dog ikkun to Christian Sauren nemmelig og Christoffer Krognæs melde om disse Bøger, tor dt sige, nogen at være bleven tilspundt af dennem, mindre nødt til at læse eller lære dennem uden ad.

Hvorfore han og i sin Skrivelse af 21de Octobr 1721 til Commissionen Kraftigt protesterer imod bemeldte Bøger, sigende derhos, alt hvad herudinden imod hannem er blevet andraget, at være en grou opdigt og usandfærdighed, og sig disse Bøger aldeeles ikke at vedkomme eller sig med dennem at have at bestille; saasom han

og aldrig havde forfattet nogen qvæstions formular for Meenigheden, eller meddeelt Meenigheden den, og end meget mindre obligered nogen, førend samme maatte vorde annammet, til at læsze og lære den; Og forklarer Præsten endydermeere i sit Indlæg af 29de Augustj 1720, dennem af Tilhørerne selv, eftersom han nu og da paa adskillige Tider kand i Kirken have forklaret Catechismum og giort Spørsmåale, at maa være bleven samled og efterskreven. Mueligen og kand de være bleven samlede af Klokkerne for derefter at underviise Meenigheden : Og at de paa nogen saadan maade maae være kommen frem, er deraf at see, at man haver tre diversses og adskillige Bøger , og det saaledes, at i den ene findes baade fleere og anderledes indrettede., ja endog tit ganske ulige Spørsmåale, samt Svar end i den anden ,~~da~~ det ellers, hvis han selv havde forfattet sine Spørsmåale i en Bog og saaledes givet dennem ud, var uden al tvifl blevet ved en og den samme formular eller Bog.

Over alt ~~ere de~~ i dennem forfattede Spørsmåale eenfoldige nok, saa at den, som ikke forstod meeningen af dennem, neppe kunde siges at forstaae sin Christendom : Og om de end ikke burde læres uden ~~ad~~ , hvilket ingen siger at være skeet , og ikke heller, efterdj dog vel ikke alle af Meenigheden vide at læsze Skrift, kunde skee, vare de dog til nærmere forstand i Catechismo og Børnelærdommen nyttige ; og burde isaa maade og forsaavidt ingen sig over dennem bèsvære.

Angaaende den fjerde Hoved=beskyldning nemmelig de haarde og mistrøstige ord, hvilke ~~hr~~ Iakob ^Hersleb til en og anden, samt af hannem ere bleven afviiste fra Skriftestoelen, skal have ladet falde , ~~da~~ er herfor intet andet Beviis, end hans Anklageres sigende.

Ej heller kunde slig Paasagn, om man vilde holde sig til Loven , gielde noget. Ia Præsten negter bestandigen, sig nogensinde saadanne ord at have sagt : Og som den beste Meening kand , naar en

ildemeenende udsiger den med andre ord, forventes og blive ond , og de Præsten tillagde ord nemmelig , at Præsten, som lagde haand paa dens Hoved, burde være brændt med Kiortel og Krage , item at mangen Præst domper til at give saadanne Sakramentet og domper sig selv i Helvede , item at han ikke agtede om Catechismus, ja at, dersom de endog kunde læsze Bibelen uden ad, skulde de dog ikke blive deelagtige i Naderens Sakramente , naar de ikke kunde svare hannem til det, som han vilde spørge dennem om , de ord siger jeg, ere meget plumpe, og ikke uden af et grout, liderligt og ubesindigt Menniske helst i en saa hellig forretning kand være bleven sagde , saa seer man endog af dette ene, disse Anklagæres Hierter, af hvilke slige ord ere kommen paa deres Tunger og siden paa Papi-ret , at have vaaren fulde af en bitter vrede og had mod deres Præst og liden tro derfor paa de andre fleeste deres Beskyldninger over hannem at kunne settes.

Endeligen og er en særdeeles Beskyldning indkommen mod hr: Iakov Hersleb fra en af hans Hoved=Anklagere naunlig Oluf Jensen Vedal, som udj Commissionen foregav, sig, fordi han havde en Kirke-dag under Tienesten redet forbi Kirken paa en ~~da~~ kiøbt Hest , at være bleven afviist fra Skrifte og ikke dertil siden antagen, før-end han maatte lovæ at give 3 Lod Sølg Hellig=dags Brøde. Men som samme Beskyldning kraftigen er bleven imodsagd af Præsten, saa er den og siden bleven forbigaaen samt taut af Ole Vedal selv , og det efter at have ligeledes selv maat tilstaae paa offentlig Ting, at hvad han hafde foregivet, som om samme hellige=Brøde var hannem bleven korted udj hans hos Præsten fortiente Arbeids Løn , hafde han uretteligen foregivet og at intet udj hans Arbeids Løn var ~~kk~~ blevet hannem af Præsten Kortet.

J saamaade då, A l l e r n a a d i g s t e K o n g e ,
 maa jeg for E d e r s M a j e s t e t allerunderdanigst be-
 kræfte, de over Præsten hr: Jacob Hersleb indkommene Klager, Be-
 skyldninger og Angivelser enten ikke at have paa den maade burdt
 være giorte og indkommen, men Tingene, hvilke man meente sig at
 være misnøyed med, til deres endring og rettelse forestilled Bis-
 kopen i sagtmodighed, eller og at være aldeeles urigtige og som
 noget løst, ugrundet og ubeviist Snak at falde bort af sig selv,
 eller og at behøve langt fastere Beviis end Anklagerne enten have
 havt eller vel kunde have.

Men her imod findes saavel i samme deres Beskyldninger som i al-
 anden deres Omgang udj denne Sag meget, som overbeviiser dennem
 deres vrede, had, modvillighed, ja et slags stempling imod deres
 Præst. Fornemmeligen dog haver Tarald Olsson Gaupem og Niels Chris-
 tensøn Skille vaaren anførere udj dette og ophidset alle de andre
 af Almuen imod deres Præst ; ja samme trende Mænd, hvilket og af
 det vitløftige Tilrums Tingsvidne, da fast alle de, som mødte, Mand
 efter Mand, det maatte tilstaae, er fuldkommeligen blevet beviist,
 have nu med at holde hemmelige Sammenkomster til deres forsæts ud-
 førsel mod Præsten, nu med at faae Retten spildt , nu med at for-
 maae dennem, som vidne skulde, til at gaae bort af Retten eller
 plat ikke at møde , nu med at forlede en og anden til at frafalde
 deres engang aflagde Vidnesbyrde , nu med at faae fem af de Lag-
 Rettesmænd, som selv hafde besiddet Retten paa Tildrums Leedings-
 bergs Ting, til at negte at underskrive det af Sorenskriveren og
 de andre tre LagRettes Mænd i Herr Iakob Herslebs Sag udstædte Tin-
 Tingsvidne, imod hvilket de dog intet hafde at sige , og nu med at
 være over alt for at opmuntre og overtale de andre til at blive
 dennem medholdige til deres angivelser, ladet see al den færdighed
 og alle de underfundigheder, som nogen sinde af en gammel dreven

Tingstud ventes kunde ; da og deres haardhed mod deres Præst gik saa vidt, at de i den tiid, at han af Svaghed saavel som bedrøvelse over sin da Liig liggende Hustrues død, hvilken de for den største deel havde forvuldt , var sengeliggende, udj hans eget Huus gjorde om Søndagene de meeste Stemplinger mod hannem :

Da som man, hvilket og forhen i denne min allerunderdanigste Relation meldt er, maa undre over, hvorledes de havde tor dt fremkomme med de i Commissionen udj Trundhiem d. 17 April 1720 under halvfemtesindstive Mænds Hænder og Boemerker indleverede Angivelser og Beskyldninger, som om de af Mændene selv vare underskrevne og tegned , da dog aldrig en eeneste af alle disse Mænd, uagted at de dertil lovligen vare bleven indvarslede af Gaupen og Skille, paa det d. 3 Julj 1720 i Edskau holdte ordinaire Ting vilde gaae frem og tilstaae sig samme Beskyldninger at have underskrevet eller Boemerket, og Skriftens fuldkommene liighed over alt ligeledes fuldkommeligen vidner alle disse Naune og Boemerker, ikke et eeneste untagen, med en og den samme Haand at vare skrevne, saa maa man end meer undre over, at de /:Gaupen og Skille:/ da de paa samme Ting bleve af hr: Iakob Hersleb tilspurdte, hvor mange af Bindals fierdings Almue Beskyldningerne hafde underskrevet , ikke bedre kunde, hvadsomhelst om disse undertegnede Naunes og Boemerkers rigtighed af dennem paastaaet var, beviise , end at de selv ikkun neunte otte, som Beskyldningerne, under hvilken dog findes fire og tive Mænds Naune og boemerker, skulde have underskrevet.

Hvilket alt visseligen viiser en ikke mindre underfundighed end utigtighed, og gjør at man ikke kand have stort bedre tanker om de til beviis paa de nu forommeldte underskrivelsers rigtighed udj Commissionen med fem og halfhundrede Mænds naune og boemerker under fremlagde tvende fuldmægter d. Octobr: 1721, hvor, omendskiønt Boemerkerne findes trykte i Lak, Naunene dog ere alle skrevne med

den samme Haand ; foruden at melde om, at disse tvende fuldmagters Indhold strider mod hvis aaret tilforn louligen til Ting var passeret , og i saa mange maader anderledes findes beviist og tilstaaet.

Men besynderligen er af dennem brugd denne sneedighed, at, som de vel vidste, endeel af Meenigheden at være misnøjed med at Kikketi-
 tjenesten varede saa længe, samt og at nu og da var den eller den ikke efter begiering bleven antagen til Skrifte om Søndag=Morgen, item at en og anden enten af deres Børn eller af deres Tieneste = folk havde vaaren afviiste fra Skriftestolen , saa for at formaa de andre, som vare enfoldige, til at samtykke ge imod Præsten forfattede og opsatte Beskyldninger, og helst de, hvilke de i det udj Commissionen i Trundhiem overleverede og der sammesteds opsatte Skrift af 15 April 1720 fik inddragen, snakkede de nu den og nu den, som dog tit enten ikke havde læst eller ikke forstaaet Beskyldningerne, ~~de~~ Ting af samme Beskyldninger for, hvilke den eller den meente sig at have føje til at besvære sig over ; Og i saamaade, da enhver af disse eenfoldige Folk, hvilke Gaupen og Skille saaledes hafde taget med ord, tænkte, sig at kunne retteligen udj Beskyldningerne bejae det, som den misnøjede, loed ~~endeel~~ af dennem uden videre Betænkning eller eftertanke ved Tarald Gaupen sette deres Naune og Bømerker under alle Beskyldningerne eller det heele Angivelses Skrift.

Og er dette saa vist , at paa Tildrums Ting maatte endog Tarald Gaupens og Niels Skilles største tilhængere og følgelig Præstens Skarpeste Modstandere, Christian Sauren nemmelig, Christoffer Knog-
 nes og Ole Vedal hvilke og fuldte need med Gaupen og Skille til Commissionen, selv tilstaae det. Ti Christian Sauren vandt, sig ikke at have vidst indholden af de til Trundhiem needsendte Beskyldninger, førend han underveigs i Rosviigen leste noget af dennem , og sig derfor, da det var imod hans Villie og Hiertelaß, at alle

saadanne Beskyldninger skulde indgives, at have sagt til de andre, som fuldte med hannem paa vejen, at det var formeget. Ligeledes vandt Christopher Krognos, at, som det til Biskoppen overgivene første Klageskrift var af hannem, efter at han havde sagt, sig det ikke at kunne beviise, og Tarald Gaupen samt Niels Skille dertil havde svaret, at, hvis han ikke kunde beviise det, kunde de beviise det, blevet underskrevet, saa havde han og ikke seet de i Commissionen i Trundhiem indleverede Angivelser, førend han var kommen paa vejen til byen; og at han for sig eller sit Huus intet havde over Præsten at Klage, uden at hans Tiener var engang bleven afviist fra Skriftestoelen, og hans Qvinde ej antagen til Skrifte en Søndags Morgen, og at i Angivelses Skriftet fandtes de Poster, som han intet vilde have med at bestille, men at den Angivelse om den lange ophold med Skriftemaal og Spørsmålene havde vaaret det, af hvilket han var bleven tilskyndet at underskrive Angivelse Skriftet: Og Oluf Vedal selv, som var Præstens hr: Iakob Hørsleb vred formedelst det, hvilket Presten og hannem angaaende den Hest, som han en Kirkedag under Tienesten havde købt og redet paa, var imellem, vandt, sig, da Klageskriftet til Biskopen hannem af Niels Skille viistes med de ord, Hvad tykkes Eder herom, at have svaret ' jeg veed ikke, hvad jeg skal tykkes om det, og derfor efter lang foregaaende tvifl, hvad han skulde gjøre, at have, da Skriftet af ældre Mænd var blevet underskrevet, ligeledes skrevet det under; item sig ej at have befattet sig med at samle Skrifter, foruden det, som angik hans eget Huus; item at hvad han selv ikke kunde bevødnene, det havde Niels Christensøn Skille sagt, at de andre vel skulde bevidne.

Ej heller er fast nogen af alle de mod Præsten i de udj Commissionen i Trundhiem indgivene haarde Angivelser og Beskyldninger bleven til Tingelouligent enten beviist eller tilstaaet.

Og omendskiønt Tarald Gaupen og Niels Skille havde faaet en og anden af de tolf Mænd af Velfiords Almue til at falde fra den deres Præster paa den heele saa meget folkerige Almues og Meenigheds vegne udj Kirken givene meget ~~berømmelige~~ samt Kierlige attest af 30 Maj 1719 og til at samtykke ovenmeldte i Commissionen indgive Beskyldninger, maatte dog samme fra deres attest saaledes faldene Mænd, ihvor ugieerne de end vilde og ihvor vel de søgte at ungaae med at sige, at naar det blev med Kirketienesten, som det nu var, havde ingen at Klage, selv tilstaae attesten. Ja Peter Brataas self, som hafde opsat attesten og siden ophitzed til at blive en af Præstens største Modstandere, ikke desmindre hafde villet fragaae den, beskyldende Præsten for at have draget andres Hender under den, maatte ligeledes i alle maader tilstaae attesternes sandhed, samt sin Beskyldnings usandhed :

Og alle de andre, som havde samtykt Angivelses Skriftet, og paa Tildrums Ting vilde eller torde møde for at svare til Spørsmåale, faldt saa ganske fra Angivelsen, at, untagen at en eller anden talede om lang ophold med Kirketienesten, item sagde sig ikke at være en Søndags morgen bleven annammed til Skrifte, item foregave at den eller den deres Barn eller Tiener var fra Skriftestolen bleven afviist, udsagde de samtydeligen, at de intet over deres Præst havde at klage.

Og faldt en af dennem ved naun Peder Kolbentzøn ud i disse ord, at han takkede Gud, som havde ladet hannem saavidt oplyses i sin Saligheds Kundskab og givet hans Børn den underviisning, at de alle uden nogen hinder kunde bruge deres Saligheds Middel ; saasom og Poul Ingebritsen Haugset, Niels Olsen Torsdalen, Niels Hansøn Sund og fleere vandt, at, som de en Løverdags talede med hr: Iakob Hersleb om at komme Søndagsmorgenen til Skrifte, hafde han svaret : Børnlille, her ere korte dage baade for Eder og for mig, at jeg i Morgen, da der falder meget at bestille, skal giøre Almuen Ophold

med Skrifte, men til næste Hellig= eller Søndag bliver Prædiken ; og at, som de hermed fornøjede vare næste Løvedag formedelst uvejr ikke betids kommen til Kirke, havde Præsten Søndagsmorgen før dag taget dennem med flere ind i sin Stue for at overhøre dennem, og siden var gangen ind i Kirken for at skrifte dennem.

Men meere end dette ere alle de mangfoldige Beviiser, hvilke Præsten haver for sig. Heele Velfiords Meenighed bekiendte offentlig ved Velfiords Kirke , at de ikke havde Klaget og ikke heller begiert , at nogen skulde Klage over deres Siælesørger, og at den hannem forhen nemmelig d. 22 Februarj 1719 af de tolv Mænd /:hvilken visseligen er meget berømmelig og kierlig:/ givene attest viise, hvorledes de og heele Meenigheden med deres Præsters Lærdom og Levnet vare fornøjede.

Ligeledes, uagtet at Niels Skille med nogle flere Præstens Anklagere stod derhos og vilde opmuntre Meenigheden til at holde med sig mod Præsten, vekiendte Brønøes Kirkes Meenighed, at den ikke hafde Klaget og ikke begiert, at nogen skulde klage.

Ej heller var Viigs Meenigheds Bekiendelse anderledes, omendskjønt den første Klage til Biskopen, nemmelig var kommen fra en deel af dens Almue, og Tarald G_upen stod hos og vilde ophitze den til at klage tillige med hannem over Præsten :

Og af Vasaas Meenighed sagde de fleeste det samme ; ihvorvel Tarald G_upen med sin opmuntring hafde faaet en ved naun Peder Helstad og nogle flere til at holde med sig, og sige, at de Klagede det samme, som de andre havde klaget.

End meer havde de beste og forstandigste Sognemænd, saasom Lagmand Peder Angel , Hans Larsøn Falk , Niels Nielsøn Valsøe , Peder Klæbo , Lars Jakobsøn Falk , Ole Eriksøn Moe , Niels Tolleg_søn Lund, Jon Joenss: S_andviigen , Knud Baarsøn Lund, og Gerbrant Larsøn , samt Klokkerne og flere saavel ved deres Skriftlige attester af

24 Octobr 1718 , 30 Maj 1719 , 10 Iunj 1719 , 2 Iunj 1719 , 11 Martj 1720, 19 Iunj 1719 og 22 Maj 1720 som siden offentligten for Retten paa Tildrums Ting givet deres Præster hr: Iakob Hersleb samt Capellanen hr: Iakob Brønlund meget gode og berømmelig Skudsmaale og dennem takket.

Heele Almuen, saavidt af den paa Tinget samme Tiid var mødt , maatte paa Spørsmåale tilstaae Præstene alt, hvad got var i henseende seende baade til Lærdommen og til Liv og Levnet samt Kirketienesten :

Og endeligen haver og en og anden saasom Henrik Povelsøn ved et Skrift af 13 april 1719, samt Viigs Sogne=mænd udj deres Skrivelse af 30 Martj 1720 til Commissionen, foruden at melde om den ofte ovenneunte Vølfjords Almues attest af 22 Februarj 1719 og Oluf Hermandsens i sin døds stund gjorde alvorlige bekiendelse , med største væmodighed samt fortrydelse over deres isaamaade mod deres Præster begangene Synd , igienkaldet, hvadsomhelst af dennem mod Præstene var enten giort, sagt eller skrevet.

Ja Tarald Gaupen samt hans Tilhængere af Brønøens Præstegield have selv i deres Klageskrift til Biskoppen maat tilstaae, hr: Iakob Herslebs Spørsmåale at være Gudelige og en god oplysning til Saligheds forstand for Ungdommen.

Og falde da næsten alle de mod hr: Iakob Hersleb samt hans Capellan hr: Iakob Brønlund gjorde Angivelser og beskyldninger bort af sig selv. I det mindste, efterdi de haardeste af Beskyldningerne, nemmelig gamle Menniskers Afviisning fra Skriftestolen, hvorpaa samme uden Sakramentets nydelse skal være hendøde , item, de Præstene tillagde mistrøstige og usømmelige ord aldeeles ikke ere saaledes udj følge af Loven bleven beviiste, at Præstene derfor louligen kand vorde søgde og tiltalte, understaar jeg mig ikke at tilfinde dennem at lide den paa slige Beskyldninger følgende Straf,

men langt heller ganske maa frikinde dennem ; saasom jeg og til den ende maa have allerunderdanigst igientaget alt hvad forhen ved denne Anledning af mig er blevet sagt.

Jkke desmindre seer man vél, Meenigheden forsaavidt at have agtet sig beføjed til de indgivene Klager, som deres Præsters nidkierhed, nu med Catechiseren, nu med nøje overhør af dennem, som vilde gaae til Skrifte, og nu ved Kirketienestens lange holden , er vel iblandt gaaen noget videre, end Kiød og Blod det vil taale. Ja at hr: Jakob Herslebs fliid og nidkierhed kand i den henseende være gaaen noget vidt, skulde man snart deraf skionne, at Meenigheden, nu siden at Kirketienesten, maaskee og fordi de Vankundiges tal er nu mindre, faar snarer ende, siges at være meget vel fornøjed med deres Præst : Og hvem heller tør følgerigen sige , Biskoppen at have gjort ilde i at imodtage Meenighedens Klager ?

Men , A l l e r n a a d i g s t e K o n g e , om end hr: Iakob Herslebs Nidkierhed, hvilket jeg dog ikke med nogen tilforladelig Viszhed tør eller kand sige, maatte være gaaen vider, end den Kiødelige Sans forstaar og kand taale , var det dog, helst naar man ikke vidste andet med en Præst end hvad Gudfrygtigt og retsindigt var, meget betænkeligt, og af en meget ond følge, at ville, fordi hans Nidkierhed gik noget vidt, giøre hannem strafværdig og forfølge hannem med Lands Lou og Ret.

Lykkeligen hver den, som saa fuldkommeligen kand gaae den rette vej, at han ikke skrider udaf den enten til højre eller til venstre side, og derved forfalder i de ved den rette vej saa nær værende udveje. Lykkelig derfor og den, som kand holde Middelvejen imellem en alt for stor Nidkierhed, hvilken gierne falder hen til haardhed, og en stor føjelighed samt Mildhed, hvilken neppe unngaar at være efterladen. Men om der, da dog intet i denne Menniskelighed er fuldkommen, gaaes uden for samme Middelvej , bør det dog agtes bedre, at et Menniske og helst en Præst er for nidkier end

for føjelig og efterladet. Ti ved det første kunde ikkun nogle faa og det oftest ikke uden deres egen skyld komme til at lide ; og ved det sidste lide og forderves alle eller i det mindste de fleeste. Dette sidste fører med sig Vankundighed. Det aabner Døren for syndefrihed i Liv og Levnet. Det gjør Mennisker skiødesløse i deres Guds frygt. Det bringer dennem til Laster samt Ugudeligheder : Og endeligen fører det dennem tiå fordervelse.

Ja paa Landet i disse vitløftige, haarde og saa langt fra den øvrige deel af den polerte Verden liggende Lande, hvor Indbyggerne tit ikke findes mindre haarde end Landet, og hvor Præsten fast er den eeneste, som kand lære den uvidende Almue til at blive fornuftige Mennisker, og at vide, hvad dyd og Guds frygt er , kand han fast og ikke være alt for omhyggelig og nidkier :

Og som Nidkierhed visseligen er en rar dyd hos os Mennisker , og at ville laste en Præst, som ellers var en forstandig, retsindig og Gudfrygtig Mand, for sin Nidkierhed , var at ville laste hannem, fordi han var for god ; saa maa man og troe, at Nidkierhed tit lastes aaf den dydhadende Misundelse, og at, om den maa-skee skulde blive hos en eller anden noget for stor, kunde den altid ved den af Gud og Kongen foresatte Øvrigheds retsindige samt forstandige og Kierlige Advarseler og formaninger vorde modereret. Men allermindst burde denne Nidkierhed enten straffes eller engang hemmes af den aarsag, at der findes Præste, som desverre misbruge deres Embedes Myndighed, og naar de enten af egenyttighed eller af ondskab, vrede, had og andre slags syndige affecter gjøre det eller det , hvilket en nidkier kand have giort for Guds ære og Sielenes Salighed , give for, at de ligeledes gjøre det af en Gudelig Nidkierhed, og saaledes, hvilket er forskrekkeligt at høre, oftest misbruge de allerhelligste Ting og ex: gr: negte endog Sakramentets brug.

Ti den misbrug, som tit af det gode giøres, bør ikke ophæve det gode : Og ligerviis staaer det her til en forstandig og retsindig Øvrighed, at skille imellem den førstes undertiden maaskee for heftige Nidkierhed, og de sidstes af Nidkierhed et falskt naun bærende enten Pengegierighed eller Ærgierighed eller anden saadan fordømmelig Synd ; da hiin, saasom forhen er sagt, kunde modereres, og denne alvorligen burde eftersees og straffes.

Og haver vel hr: Iakob Herslebs Nidkierhed vaaren af det slags, som burde modereres, ligerviis som den og er bleven modereret.

Men hvem tør heller negte , at den jo og haver vaaren retsindig ? Hans Anklagere sige, at Kirketienesten varede for lenge ; og ingen leed meere derved, end han selv, som ikke haver sparet sig selv, og som vel kunde sige, jeg haver arbeidet den heele dag.

De beskylde hannem for at have afviist adskillige fra Skriftestolen ; og de kand ikke negte den Kierlige Redebonhed og fliid, som nu paa den ene og nu paa den anden af dennem selv er, naar de det have begiert, af hannem bleven anvendt til Saligheds Rette Kundskab og Herrens Naderes værdige annammelse ; saasom og Ministerialbogen vidner, ingen uden største føje at være bleven afviist.

De foregive og, hans Spørsmåale at have vaaren vitløftige og nye ; og dog maae de selv tilstaae, at intet, uden hvad til Oplysning og Saligheds rette forstand tiende, er af hannem blevet tilspurdt.

Besynderligen, saasom dette dog er den haardeste mod hannem gjorde Beskyldning, at han nemmelig haver afviist gamle folk fra Skriftestolen, af hvilke en og anden siden uden Sakramentets nydelse skal være hendøde , haver ingen og end ikke hans største Modstandere og Anklagere selv tordt eller kunnet sige, hannem for vil , Venskab, Gunst, Gave, Vrede, Had eller nogen Menniskelig affect eller henseende at have enten annammet nogen til Skriftestolen ,

eller viist den der fra ; og end mindre er af nogen blevet sagt, hannem at være bleven hented eller ombeden at komme til samme, som saaledes hendøde, og ikke at have villet komme.

Ej heller overbeviises hannem nogen Nouveauté ; da derimod Ministerial=Bøgerne saavel som mange levende Menniskers vidnesbyrde beviise , Lærdommen samt Kirketienesten og Skik, untagen dog den paa Gulvet efter Prædiken holdte Catechisering og Spørgsmaal af Prædiken , udj hans tiid at have vaaren de samme, som vare i hans formands Magister Bredals tiid.

Men alle, ja hans største Modstandere og Anklagere selv, have maat berømme hans Christelige Lærdom samt Levnet. De beste og forstandigste af Meenigheden have endog takket hannem herfor , lovende tillige Gud, som havde givet dennem slig en Siælesørger :

Og bliver da intet andet mod hannem at sige , end at hans Nidkierhed, fliid og omsorg for hans Tilhøreres Siele og Salighed haver maaskee vaaren større, end vi mennisker gemeenligen ere beqvemme til at tage imod , og at dette haver givet de eenfoldige anledning til at være misnøjede , saasom det og gav de onde og fortredelige adgang til at forfølge hannem.

Ja visseligen bør Tarald Olsson Gaupen og Niels Christensøn Skille med to eller tre andre kaldes hans forfølgere , da de i denne ganske Sag lige fra dens begyndelse af noksom have ladet see, at ikke Retsindighed, ikke Guds frygt, ikke Medlidenhed med de andre af Meenigheden, hvilke efter deres foregivende skulde have lidt ved Præstens strenge omgang, men deres Hierter ondskab, haardhed, uforligelighed, hofmod og Vranghed, af hvilken sig og reiste deres vrede, had og Avind mod deres Præster og besynderligen imod Sognepræsten Hr Jakob Hersleb, haver drevet dennem til at indgive saa haarde Beskyldninger mod hannem , og til sammes bestyrkelse ikke aleeneste selv at fære med mange usandheder samt angive det,

som aldeeles ikke kunde beviises, men endog at forlede de Eⁿfol-
digere til at samtykke alt saadant.

Men meere understaar jeg mig ikke at melde om disse Mænd, som
vel i sin tiid, naar Gud og Kongen saaledes behager, faar deres
Løn :

Mig maa det derfor være nok , forsaavidt allerunderdanigst at
have frikiendt Hr Jakob Hersleb samt hans da væ-
rende Capellan Hr Jacob Brønlund for de mod den-
nem indgivene haarde Beskyldninger ; da jeg tillige bør ønske en
hver Præst deres Nidkierhed , dog med det tillæg af ynske, at, om
saa skeede, at en Præst gik for vidt i sin Nidkierhed, han da af
deres exempel, saasom de dog og helst Sogne Præsten hr: Iakob Hers-
leb uden al tvifl uskyldigen have maat lide saa meget, vilde lære
at moderere sin Nidkierhed og at vide , at, som Guds frygt siges
at være forstandig og en Præst efter Apostelens Lærdom bør være
de skrøbelige som en skrøbelig , han da og lemper sig noget efter
de svagere ,og betænkter, hvad Menniskens Natur og Legem kand taale.

Og er denne min allerunderdanigste ringe Meening og Skion an-
gaaende de mod hr: Iakob Hersleb indgivene Beskyldninger ; hvilken
jeg og allerundeedanigst vil haabe at være grundet paa G u d s
O r d , E d e r s M a j e s t e t s Lou, fornuftens sande Reg-
ler , og paa de i Acten forefundene htever og Beviiser ; Dog at
den af mig, som isaamaade ligeledes vil haabe, mig at have aller-
underdanigst efterlevet E d e r s M a j e s t e t s til mig
samt de andre Commissarier ergangene Allernaadigste Befaling ,
tillige med underkaster E d e r s M a j e s t e t s egen
Høyeste Skionsomhed og allernaadigste Villie : Og jeg er til min
død.

A l l e r n a a d i g s t e A r v e K o n g e o g H e r r e
E d e r s M a j e s t e t s

Trundhiem

d. 15 November 1724.

allerunderdanigste tro tiener og arve-
undersaat. C h r . R e i t z e r

A^o 1738 d. 10. November haver ieg Kong. Maj. Sorenskriver over Helgelands fogderie efter ædle fogden Sr. Pedeꝛ Broch Angels skriftlige requisition af Samme dato, straxen forføyet mig til Prousten over Helgelands fogderie ædle, velærværdige og Vellærde hr. Jacob Hersleb, og hannem efterfølgende skrift ex officio vedbørligen insinuerit, Samt Copie meddeelt, og derefter nomine re-
quiritis Svar æsket. Skrifte~~t~~ slyder saaledes :

Velærværdige og Wellærde

Hr. Jacob Hersleb

Proust over Helgelands Proustie og Pastor til
Brønø Meenigheder :

Hvorledes Jeg tiid efter anden ba^ade i Eget Huus og Provstens Huus selv, af Hans Velærværdighed er bleven begiegned, er noget ieg her ikke vil autrere , Hvilket alt, for ald forargelse at forekome Jeg med taalmodighed har søgt at overvinde, ligesom jeg og har be-
fallet dend det i Hænde, der dømmet uden Persons anseelse. Det har og ej kommet mig nogen tid i tanke , jeg skulde obligeres at gribe til dend yderlighed nu skeer ; men som ieg saa publicke er bleven toucheret og indigne tracteret af Hans Velærværdighed, alt til dend ende at Jndleede en uskyldig i een demalee og ej ret anstændig action, som har tild^aget sig med eendeel af Hans Meenigheds Lemmer , saa er ieg overvund^et og kand ej undgaae at g^køre for dend ærbahre Verden bekiendt, dend behandling mig af Hr Provsten er overgaaed. Det bliver og er da vel Hands Velærværdighed i frisk ihukommelse hvorledes det behagede ham at angribe mig som een uskyldig i sit eget Huus , d: 4te Novembr. næst afvigt og det i honette folkes overværelse . ja i da hand søgte at Extorqvare paa mig dend ej vel anstændige action som passerede paa Gaarden Tofte d. 14 Octob^r afvigt i Kirke=Forpagteren Sr Hans Grønbeches trolovelse , Hvilken at overvære jeg med eend^el andre smukke Folk var indkaldet til , saa og hvorledes Provsten dito Dag d. 1ste Novemb^r i Brude Folkes overværelse, da jeg med freed og Sagtmodighed ful^tte med dem ind i Hans Velærværdigheds Stue , , tillagde mig

publique : Jeg Jndfalder i Hans Embede , og til Slutning gav mig med flere honette folk een slags tractement, det Ærbahrhed forbyder mig at eftersige. Om jeg nu er pligtig at fordøye saadant, og ved det Jeg som forhen skulde tie, ligesom gjøre mig skyldig Selv, i od= Dømmende Folkes tanker, er noget de Retsindige i sin tiid vel udfinde. Hvad Jeg da med dette publice Skrift intenderer er at det maatte behage Hans velærværdighed at Declarere og gjøre bekientd hvor j og hvad Jeg i samlingen paa Tofte d. 14de Octob^r har forseed mig mot ham. Hvorfore Hand i et publice Selskab d. 4de Novemb^r i sit Eget Huus, som for er melt har reprocheret mig, og med saa stor indignation begiegned mæg : ligeledes og, hvor og naar, eller i hvad slags tilfælder ieg nogen tid har faldet ind i Hans Embede. Thi, som melt er vil Jeg for slige uskyldige, fremmede, og uvedkommende Tillæg være ganske frikient, for hvilket min Eegen Savittighed og alle ædel=sindede Gemytter frikiender mig.

Det behager da Hans Velærværdighed herpaa at teigne et positive Svar, som hand behager, og som i sin tid med S_ændheden er convenable.

T o r g e t

d. 10de Novemb^r 1738.

Jeg forbliver
Velærværdige og Vellærde
Her Proust
Hans
tienstskyldige
tiener
P: Broch Angell

Prousten ædle og Welærværdige Hr Jacob Hersleb Svarede her paa skriftlig : Siden ædle Fogden declarere sig u=vidende hos hvis passerede paa Tofte, kd hvis af mig i mit huus talt iche geraade til fornermelse , Saa erindrer ieg mig, at mine ord straxens paa fogdens undskyldning faldt Saaledes: Har ieg tænckt eller talt u=rett, bedis om forlådelse. Hvad Jndgreb i Embedene angaar, da meente Jeg, vi kunde Søge at maintainere hverandre derhos, Saa foged blev foged, og Præst Præst, og iche tillade at indpas skeede.

Brønøen d. 10 Novemb^r 1738

J. H e r s l e b

Saaledis paaserit tilstaaais af mig som dette Stæds Notarius, underhaand og signette

Sør=Herrøe ut supra

J. L.

(Helgeland sorenskriverarkiv : Notarial-forretninger 1717 - 1760)
pakke uten etikett 1982.)

Holger - Koburial forvætzog

1711 - 1760

[palle uten stikkelt]